

in spiritu dicerunt: sceleris vobis ad finem vitę pseuerare: de salute sua desperare: de potestate et misericordia redemptoris diffidere. **m** **Euerat pro peccato: principis.** o **At portas: ideo scilicet ut portas orationibus / et luniis / elemosynis / vigilis. Vel ut portas: id est asportatis doctrinis et exemplis.**

p **Multitudinis.**
Non dicit viuis / sed totius populi.

q **In conspectu domini. Sed quod modo accedit ad dominum qui eum non cognoscit: immo qui ei dispergit: Greg.**

l **is qui dispergit ad intercedendum mittitur: irati iudicis animus ad deteriora provocat.**

r **Die lertum tunc. Vere arguendi estis: quia non comedistis in loco sancto arietem qui erat pro peccato: Prosternit cum sanguinis eius et cetera.**

s **Accidit: scilicet quod mortui se filii mei.**

t **Recepit satisfactionem: id est acceptauit excusationem aaron tanquam rationabilem.**

Expositio Ca. XI.
quod vides. Quomodo potius comedere eam: aut place re domino in ceremoniis mente lugubri? Quod cum audisset moyses recipit satisfactionem.

T **Oicutus est dominus ad moysen et aaron dicens: Dicite filiis israe: Custodite omnia que scripsi vobis ut sim deus vester. Hec sunt animalia que comedere debetis de cunctis animalibus terre. Omne quod habet diuisam vngulam et ruminat in pecori-**

hoc tamen in genere dicit: Volatile quod gradis quattuor pedibus immundum est: nisi crura retro haberit longiora super quam satiat: sicut locustae: quibus iohannes in deserto vescebat. Est autem hec tercia pars libri quem dividit in quinque. Primo agit de lege mundo et immundo: et hoc per septem capitula sequentia.

Secundo agit de legitimitate personarum a decimocarto capitulo usque ad vicesimum tertium. Tertio de festivitate sicut camelus et cetera: non comedetis illud: et inter immunda reputabitis. Chirogylius qui ruminat vngulam non dividit: immundus est. Lepus quoque non dividit: et suis qui cum vngulam diuidat non ruminat: horum carnis non vescentimi: nec cadavera contingit: quia immunda sunt vobis. Hec etiam sunt quod gravibus comedetis. Quicquid autem ruminat et habet vngulam non dividit: immundus est. Hec sic dividit sic dicit Origenes. S. vii. Immundorum quoddam est habens immundiciam in se: quoddam non. Itē quoddam est immundum quod ad unolanum: ut ceruus: quodam ad esum et etiam ad unolanum: ut porcus: et hinc.

Quoddam etiam quod ad tactum: ut morticina horum. De oib[us] agit in hac parte. Primo de immundicia ciborum. Secundo de immundicia per eorum. Tertio de immundicia leprosi. b **Hec sunt aialia. tunc. Elytius in Blo. Quicquid a deo factum est: ipsa institutionis auctoritate mundum est. In aialib[us] igitur pinguis mores hominum et actus et voluntates ex quibus sunt mundi vel immundi. Sed vel falsum dicere in principio auctoritatis: quod serpens creatus est venenosus: ut dicit Gregorius et Damascenus: quod immundus creatus est. Sol. Naturae huic istitur nihil mundum est. Unus nec venenous serpentis ei noceret: si in prima institutione malisset: sed naturae destitutus per peccatum: quod erat mundum factum est immundum. Unde bene dicit Elytius: Quicquid factum est a deo ipsa institutionis auctoritate mundum est. q.d. Nam primum rerum institutione mundum est: sed secundum destitutionem peccati immundum. Itē adhuc vide falsum dicere in hoc ubi dicit: ex quibus sunt mundi: ergo quia bona facimus boni sumus: quod est contra Christum. et contra sanctos qui dicunt: quia mala facimus mali sumus: et quia boni sumus bona facimus: et non ecouerso. Sol. Duplex est mundicia. s.a culpa: h[ec] est a gratia: et procedit opus. Itē est mundicia a reatu et reliquis peccatis: h[ec] est ab opibus factum. **c** **Aianibus terre.** Terre dicit: ad differentiam animalium agit aeris: de quibus postea dicetur: vel ad differentiam celestium. i. spirituum. Et no[n]e terre terra machina mundialis intelligit: sicut innuit Interlini. **d** **Sicut camelus.** Blo. Uita informis et criminibus tortuosam datur. i. vita cupidorum quae sunt gibbosus: ut camelus. Luc. xviii. e. Facilius est camelum intrare per foramen aeneum: quod diuitie intrare in regnum celorum. Isa. ix. b. Inundatio calamitas operiet te. Et ipsa est h[ec] p[ro]pheta: Nam hodie ecclesia dei opta est diuitias et possessiones multis. S. Gen. xxvij. g. legit: quod rebecca venies ad isaac descendit de camelo. Et h[ec] est quod dicit Petrus Matth. xix. d. Ecce nos reliquias oia et se. su. te. tunc. e **Chirogylius:** id est quod bericius aial quoddam spinosus: d[icit] quod p[ro]p[ter]as armas bestia telus: se pharetra sese iacto sese vult arcu. Et significat gauderet in diuitiis: quod p[ro]uctiones diuitiarum sunt. Job. xxx. b. Esse sub servitu: delitias putabat filii stultorum et ignorantium. f **Lepus.** i. effeminatus: timidus et infirmus: sodomita. i. qui est simul vir et mulier sicut lepus. Prover. xxx. d. Lepusculus plebs imalida. g **Sus:** significat imundos et incestos: quibus dominus reversus ad vomitum suum: et sus lota in volvabat luti. i. Pet. ii. d. Sus significat illum qui gaudet esse in luto: ut est detractor: qui semper in luto. i. in virtutis aliorum immoratur: et os semper habet fixum in luto. Isa. xij. d.**

Uult sibi respondebunt in edibus eius: et sirene in delubris voluptatis. a **Non comedetis.** Carnes comedere est prauitatem desideria imitari. Cadavera tangere est prauis opibus consentire. b **Aquila.** Aquila est cœptanius qui de sublimi ad cadavera i. temporalia se inclinat. Ezech. xvij. b. Facta est aquila alia grandis magnis alis multisq; plumis. c **Gryphe.** Gryphus vel gryphes est aial penatum et quadrupes: et nascitur in hyperboreis montib; in pedibus et toto corpore similes leoni: in aliis vero et facie similis aquae: equis naturaliter infestum: homines etiam visos decerpit: Per quam potentum crudelitas designatur: qui ferina rabie in subditos debacchant. d **Allatum:** id est nisum: avis parua s; rapax: Et significat officiales potentum qui parua rapiunt: quia maiora non possunt. e **Miluum:** qui est avis rapax semper insidijs: Et significat latrones: qui in suis viribus non confidunt: sed potius in insidijs. Esa. xxvij. d. Ibi congregati sunt milui alter ad alterum. f **Culturez:** qui cadavera diligit: propter quod sequitur exercitum: Et significat sacerdotes qui de morte subditorum potius gaudet quod de salute: ut aliquid habeant. Michæl. viij. a. Ut fratem suum venatur ad mortem. g **Corui.** ge. Corvus est qui est expers affectionis. Unde corvus semel emissus non revertit: Ubi similis iudas. Uel corvus est qui procrastinat conuersione suam ad deum. Sopho. iiij. d. Vox cantatrix in fenestra corvus in fugiunti. h **Struthionem.** Hucusq; egit moyses de illis qui adepta potestate abutuntur sub specie avium: Nunc incipit de illis qui per hypocrisim et sub specie religionis quam assumunt exterius ad dignitates aspirant. Struthio alas habet: sed non volat: Hic est hypocrita speciem virtutis habens: sed nihil virtutis opatur. Job. xxxix. b. Penna struthiorum similis est pennis herodii et accipitris. Item oua non souet: sic hypocrita opera sua non souet per charitatem et bonam intentionem. Unde in eodem: Herelinquit oua sua: et obliuiscitur quod pes conculceret ea: aut bestia agri coterat: duratur ad filios suos quasi non sint sui. i **Noctuam:** quod in nocte volat: et diem odit quod non videt ppter visus debilitatem: Et significat sapientes mudi qui ceci sunt in spiritualibus: videntes in temporalibus clare. Esa. lvj. d. Speculatorum eius ceci omnes. Hiere. liij. f. Sapientes sunt ut faciant mala. k **Larum.** Larus est animal quod modo natat in aqua: modo volitat super terram: Et significat theologos luxuriosos: qui modo ad celestia volant: inspicio scripturas: modo in aqua luxuriant: volitant. Sopho. i. a. Congregas congregabo omnia a facie terre: dicit dominus: congregans hominem et pecus: congregans volatilia celi: et pisces maris: et ruine impiorum erunt: Et infra. b. Jurant in domino et iurant in melchon. l **Accipitrem.** Accipit est avis rapax: sed mansuetus domino suo: predam ei acquirit: Et significat prepositos et officiales: quod dominus suis bona pauperum rapiunt violenter: que ipsi miseris restituere non possunt. Esa. lix. b. Ragiemus quasi vesti omnes: et quasi columbe meditantes gememus. Hui sunt ministri nabuchodonosor: quod flamma ignis babylonis deuoravit: Dan. iiij. e. m **Bubone.** Bubo avis nocturna: oīb; aūb; odiosa: pastum de nocte querens: significat adulteros. Job. xxiiij. c. Oculus adulteri obseruat caliginez. Job. iiij. c. Qui male agit: odit lucem. Aves diurne sunt honestatis amato-

res: qui si bubonem viderint apparere statim contra ipsum cogregantur ut eum redarguant: ut iohannes baptista herode visus ad capitis obtruncationem. Lauendum est ergo ne aliquis potentior in huiusmodi immundicia denotatus: perniciosi fauoris silentium sortiatur: et qsi bubo liberā prodeundi i

publicū recipiat facultatem. n **Mer-**

gulum. Merkul in aquis moratur: et sub vndis seipsuz submergit: Et significat gallos qui carnis voluntatibus absorbentur:

De quib; Pbil. iii. d. Quorum deus veter est: et gloria in confusione. Esa. xxviij. b.

Sacerdos et propreta nescierunt pre ebrietate: absorpsi sunt avino.

o **Ibin.** Ibis est cicorna: avis alba: do mestica: serpentes comedit: rostro pro posteriora immisso ventre purgat: Et significat

quosdam qui iniurias proximorum deulant: sed sibi crudeles animas suas interficiunt: ore sedissimo sua viscera egerentes. Esa. lii. a. Qui comedit de ovis eorum morietur. p **Cygnū.** Cygnus est avis candida: extenti collo magna corpore: nigra in carne: Et significat illos qui splendore vestis plus equo gloriantur: in gri intus nigredine peccatorum: quorum unus erat diues: de quo Lucl. xvi. e. Homo quidam erat diues et indebat purpura et. q **Onocrotalū.** Onocrotalum est avis quod sonitu facit in aqua: similitudine habens cygni: innumera in favibus congerens: et significat auaros. Marum avium meminit Esa. xxvij. c. Possidebit eum onocrotalus et hericus: et ibis et corvus habitabunt in ea. s. sion: id est ecclesia. Sopho. iiij. d. Bestie gentium et onocrotalus et hericus: in liminibus eius morabuntur. r **Porphyrionē.** Porphyrio quem. lxx. pellicanum vocant: secundum Pliniū omnem cibum bibit in solo morsu: aqua subintingens pedem: quasi manu ad rostrum affrenens: Et significat quosdam qui nihil ad arbitrium alterius suscipiunt: nisi quod aqua tinctum est: id est sue voluntati consentaneum. s **Herodionē.** Herodio vel herodio: quod vulgo falco dicitur: avis velox et rapida in pda. Et significat raptiores P. Herodio domus dux est eorum. Quidam eorum de quib; alibi dicitur: Veloce pedes eorum ad effundendū sanguinem. t **Cara-**

driō. Caradrio avis ligosa: et significat garrulos. Iaco. iiij. b. Ois natura bestiarum et volucrum et spetum domari pot: ligata aut nullus hominum domare pot. v **Vipupā.** Blo. hec lvgubris est: et luctu amans. Secullus autem tristitia morte ogatur. Qui deus diligenter gaudere et sine intermissione orare. Itē vypupa nidificat in stercore: Unde significat prelatos qui ecclesiā edificant in nepotulis suis et cognatis. Abacuk. iiij. c. Ut qui edificant ciuitatem in sanguinibus. x **Vespertilio-**

Glo. quod circa terram volat: penitus per pedibus vivit: sicut eos quod alienum est ab eis contemplatur: ne contemplatio eorum in terrenis occupetur. Itē est avis vespertina: et modo volat et modo ambulat: Et significat quosdam decretistas: qui sola terrena sapiunt: meridiem cognitionis ignorant: scientiam suam solam ad temporalia conuertentes: et ita volant in tenebris temporali. Thren. iiij. a. Filii sion incliti et amicti auro panno: quomodo computati sunt in vasa teste: opus manuum figuratum. Baruch. iiij. c. Filii agar qui exqrunt prudentiam que de terra est. y **Minne de vo.** quod gra. super quat. pe. Hui sunt religiosi vel contemplatiui sequentes corporis voluntatem. Osee. iiij. d. Ligavit eum spiritus in aliis suis: et profudet a sacrificiis suis. Uel ad litteram: qui gloriantur in equis.

a **Longiora retro.** Glo. Quia cū sint i carne (Ro. viii. 2) non solum carnem ambulant: sed a sordidis actionibus extulunt: et terrenis hominibus quiscentur: ut instruant et doceant: sicut dñs cum peccatoribus et publicanis. b **Salit:** ad celestia. Prover. iiiij. b. Currens nō habebis offendiculum.

c **Ut est bruch?**:

qui salit: sed minus q̄ atelab⁹ vel locusta: et modice quantitatis ē: et fului coloris: et eorum typum gerit: qui eti⁹ tpalibus subleuen tur honoribus: mens tamen nō deserbit hūllitatē. d **Alac-**

cus: cuius naturę sit: non legitur multum: et iō ei⁹ significationē si pono. e **Ophio-**

mach⁹. Glo. Ophio mach⁹: qui pugnat cū serpentibus: nobis autem pugna ē cū antiquo serpente: et angelis ei⁹. Ophis enim serpētus: mache pugna dicit: quod cuiuslibet electorē: qui diabolo et angelis ei⁹: vitiqz carnalibus incessanter resistit. Apocal. xvij. b.

factus est p̄q̄lū ma-

gnū in celo: michael

et angeli eius p̄liaban-

tur cum dracone.

f **Locusta:** colore

decora: caput habet

equinū: Et significat

illos qui sp̄leore sui

habitus publice consuetudini satissimam: et tamen omnem

temporalem gloriam vilipendunt: et seipso dum exterius ab

alio eleuantur: intus se abiiciunt et depravunt. g **Qua-**

tuo tantū habet pedes: s̄ nō habēs crura retro lōgio-

ra. Glo. Qui abutuntur euangelica p̄dicatione: et inquinatur

sordibus terrene vite. h **At portet.** Plus est portare ca-

dauera q̄ tangere. Lāgimus solo affectu: portamus affectu

et effectu. Item tangimus consentiendo peccato: portamus

defendendo peccatum.

i **Lauabit.** Glo. lachrymis peni-

tētē. P̄. Lauabo q̄ singlas noctes lectū meū rē. k **Ve-**

stimenta sua. Glo. corpus v̄l actionem. Unde: Beatus q̄

vigilat et custodit vestimenta sua: Apocal. xvij. c. l **Sup-**

manus. Nullū tale animal est ex natura: nisi simul habens

pedes similes manibus. Sup manus ambulat: qui cōfudit in

operibus suis: vel qui ad temporalia inclinatur mente et desi-

derio. m **Immundū erit.** Glo. Mō accusat animalium

naturam: nec nature actionez animalibus conuenientem: sed

quę per hec significantur: nobis omnino prohibentur: quoꝝ

contactu inquinantur: quibus datum est celuz respiceret: ere-

cios incedere: non repere: sed sordida et terrena despiceret.

n **Uig⁹ ad vesperum.** Glo. donec agat penitentiam.

o **Portauerit.** Glo. falsa dicendo testimonia: dignū di-

cendo indignum: et mundum immundum. p **Mustela:**

q̄ si mus long⁹: et rapax est et dolosa: masculus ore generat:

femina aure concipit. q **Crocodilus:** est animal qua-

drupes (vt dicit Plinius) quod habet nilus: malum terra: et

flumine infestum: vsu lingue carens: et solum sugioze matilla

mobilis imprimit mortuum: parit oua quanta anseres: vnguib⁹

armatur contra omnes ictus: cute invicta: dies in terra agit:

noctes in aqua. Hoc quadrupede tā pessimo: puto latronum

imaginem designari: qui terra pariter et flumine sunt infestū:

quia nunc semitas terre: nunc maris transitus obsident: transeuntibus tendētes in fidias. Glo. Crocodilus: qui durē curz et maliciosus: luto pascitur. r **Digale:** dicitur q̄si mons gulosus: t̄ est animal fraudulentū et dolosum: Nam cū dolo rapit quę postea ventri cōmittit: et mansuetum se fingit: t̄ cū appropinquat ad ip̄zi venenū diffundit: Et significat hypocrita: schismaticos: et ambītiosos. s **Cameleon:** diuersicolor ē vt pardus: cutus cor- puscum ad diuersos colores quos videt: facile variat: in infirmitate se fingit aīal man suetum: cum tamē sit imansuetū: Et significat adulatores: q̄ oīb⁹ placere cupiētes: omnium voluntati se conformant: et facillima cōversione mutati: diuersos alternat̄ colores: Cum irascentib⁹ irascitur: cū detrahētibus detrahunt: cū ridentibus rident: cum lugentib⁹ lugent. Ille si modi hoies q̄ diu nlla p̄eminēt p̄tate: immoderata adulatio ne blanduntur: qbus si data fuerit p̄tās: crudelitatem in anima latitantem: cōtinuo manifestant. Unde qdaz sapiens ait: Multorum quia imbecillasunt la-

cent vītia: non mīnus ausura cū illis vīres sue placuerint: q̄ illa que iam felicitas aperuit: instrumenta explicande malicie illis desunt. Serpētus etiam pestifer: tractatur et calcatur dum riget frigore: non desunt illi venena: s̄. f. rōpet: Sic multorum crudelitas: ambitio: luxuria: paria pessimis audent: sed facture suę latent. f. quia pauperes sūr: eadem velle cognoscē: da illis posse quantum volunt. t **Stellio et lacerta:** venenosā animalia sunt: et venenosorum hominum maliciam exprimunt. De primo Prover. xxx. v. Stellio manibus nītitur: et moratur in edibus regis. v **Talpa.** Glo. animal ce- cum de terra genitum: Creatur enim (vt alunt) de terra cō- pluta et lurulenta: sed prius corrupta. Item terram super se tumulat. Ille talpe similes sunt pauperes: qui dñi terrenas diuitias quas nunq̄ assequuntur: ardentissime cupientes: exēcūti supernum lumen nunq̄ respicientes. Eccl. v. b. Avarus non implebitur pecunia: et qui amat diuitias: fructū non capiet ex eis. x **Omnia hec immunda sunt.** Glo. non sola: sed maxime. y **Qui tetigerit.** Langit immūda qui propria deliberatione alterius immundicē cor appo- nit. Super eum vero cadit morticinum: qui subita temptatiōne prauum desiderium incurrit: Polluitur et iste: qui min⁹ cautus fuit contra insidias inimici deuitadas. Unde. i. Pet. viii. b. Sob̄ij estote rē. z **Vas ligneū.** Per vas lignēū intelligitur anima in sua instabilitate reprehensibilis: q̄ si pecauerit: lauanda est penitentia: non abiicienda. Per vestimē- tum intelligitur corpus: Sive ergo intus in conscientia: sive exterius in ope: vel habitu: vel sermone polluit: fueris: q̄ peni- tentia restaurat̄ p̄oz mētis serenitas: et p̄oz status corporis. a **Cilicia:** id est recenter penitens si temptatus fuerit non redeat ad vomitum: sed penitentia lauetur. b **Aqua:** ba- ptismi v̄l lachrymaz. c **Mūdabūt.** i. mūda reputabūt.

a Fictile: qui totus terrenus est. **b** Frangendum: id est domabitur austeriori pgnitentia. **c** Si fusă fuerit **z**. Aug⁹ de vase. s. quod facti est immundus de morticinis immundis / si forte aquam habuit. **d** Aqua: qua. s. ali⁹ quid immundus coctum vel ablutum est. **e** De vniuerso vase: facto immundo ex contactu morticini. Unde sequitur:

f Et quicqđ. q. d. omne liques sumptu in vase super qđ cecidit aliquid de morticinis immundus ē. **g** Sicut lege litteram: Et illud scz vas erit immundus: quicquid: id est si qđ de huiusmodi morticinis ceciderit super illud. Et postea dividit vas:

h Siue clibanī **z**. Sytropodes sunt furni portatiles. Tel fm Andream / vasa quedam multos pedes habentia: tñ aliq libri habet hanc Interiū. Sytropodes. i. vas fictile non habens pedes. **j** Destruuntur et immundi erunt. Apostrophe est ibi: id est immundi erunt: r ideo destruuntur. Simile: Moriamur et in arma ruanis. **k** Congregatio munda erit: in se: id est tactu eorum non polluet. **l** Se mentem: id est granum nōdū seminatis.

m Nō polluēt eā: id est non iudicabunt ob hoc pollutam. **n** Et postea mo. Ad litteram: sementis madefacta citius contrahit pollutiones ex contactu polluti qđ arida. **o** Si mortuū fuerit: p se vela bestia occisum. **p** Omne qđ reptat. Repetit de reptilibus et serpentibus: vt dicta menti artius imprimit: vt innuit Glo. **q** Trahitur: costis scz: vt serpentes. **r** Sancti estote. Matth. v. g. Estote perfecti sicut et pater vester celestis fecit ē. Luc. vi. e. Estote misericordes **z**. **s** Ego enim sum dñs. Hoc sepius dicit: vt saltē timeant: et sic a malo declinent. **t** Qui eduxi vos. Beneficia sua sepe ad litteram cōmemorat dñs: vt iudeos ad p̄ceptorum suorum obedientiam prouiores et deuotiores reddat. **u** Ista est lex: predicta scilicet.

v Ocutusqđ est domin⁹ **z**. Hec est secunda pars huius tertie partis libri: In qua post ciboz discretionem agit de immundis habentibus in se immundis et de eorum purgatione. Quorū quedam immunda sunt simpliciter: vt leprosus/seminalis: Quedam ad tempus: vt mulier puerpera: de cuius mundatione primo agitur: et primo de puerpera pariente masculum/dicens: **x** Mulier **z**. Notandum igitur qđ mulier pariens masculum: septem diebus erat immunda: sicut mulier menstrua immunda est qđ

patitur menstruū: Intantū etiam immunda est illis septē diebus: qđ quicquid tangit in mundū redder: cibū/vestem/lectū sedem: Unde non licet tūc alicui cōmunicare illi: neq; in lectio neq; in cibo. Octauo aut die circūcidebatur puer: et mulier trigintatrib⁹ diebus manebat in sanguine purificationis: ita

vt omnes dies ei⁹ purificationis fierent qđ

draginta. Tot em di

ebus dicunt philoso

phi corp⁹ masculi for

mari in vtero. In tri

gitrib⁹ dieb⁹ purifi

cationis sue licebat mū **z**.

lierti surgere de lecto **z**.

abulare in domo: s; nō

egredi. Tāngēdo nō

polluebat sicut in septē

diebus primis: qui di

cebantur dies inqui

nationis: eo qđ tangen

do omnia inquinaret.

Item licebat alijs ei

cōmunicare in sede in

cibo: non tñ in lecto.

Accedere vero ad ta

bernaculū n̄ poterat:

nisi expletis quadra

ginta diebus. Si ve

ro pareret feminam

duplicabantur dies in

quatiōis: et dies pur

ificationis: ut simul fie

rent octoginta: qđ tot

diebus formatur cor

pus feminæ in vtero. **z**

Expletis autem die

bus purificationis of

ferebat mulier p filio

vel filia agnū imma

culatum in holocau

stum anniculū: et pul

lum tururis vel colub

be p peccato suo: qđ

in libidine cōceperat:

et erat sacerdos. Si

autem pauper erat: et

non poterat inuenire

agnū: offerebat du

os tortures/vel duos

pullos columbarum:

vnum in holocaustu

pro puerō: alterū pro peccato suo/vel pro peccato filii. **z**

Bērgi tamen dicunt infantes nō habere peccatum. Pr̄ter hec

autē dicit ioseph⁹ primogenitū redimi quinq; scilicis. **z**

Mulier si suscepto semine **z**. Glo. illā excipit / que non susceptio

semine concepit et peperit: vt fuit sola beata virgo: vnde non

tenebatur hac lege: tamen impleuit eam: quia de filio el⁹ scri

pium est: Matth. v. b. Nō veni soluere legem: sed adimple

re. **z** Juxta dīes separa. mēstrue: vt mēstrue sit ad

sextū determinatū hoc substantiū separationis: id est men

struose: vel substantiū: et sub/intelligitur mulieris: id est eodē

genere imundicie reputabilē immunda mulier paries: vt mulier

menstrua in die separationis sue. i. dum separa a cōmunione viri

dū patitur menstruū. **z** Die octauo circūcidet. Gen. xvij. b. Infans octo dierum circūcidet in vobis: Omne ma

sculū **z**. **z** In sanctuarī. i. i. arrī. Feminis em nūc

licebat intrare tabernaculū. **z** Impleantur dīes: qđra

ginta. **z** Juxta ritū. i. ei⁹ imundicie iudicabit: cup⁹ ē mulier

dū patit mēstrue: et sexagintas ex dieb⁹ alijs ab illis duabus

hebdomadibus: vt sint omnes simul octoginta.

Siue turturē pro pec. mulieris scilicet. S; quod pec-
cam erat in muliere: Nunquid parere erat ei peccatum:
Respondebat Iohannes. Pro peccato: id est pro libidine cōcupiscē-
tia: que esset peccatum: nisi per bonum matrimonij excusare:
tur. Aug⁹. aliter soluit: sumens rationem soluendi ex euange-
lio Luc⁹. q. vbi dicitur: Obtulerūt p eo
par turturum tē. non
dicit pro ea. An fīm
Aug⁹ sensus ē: p pec-
cato filii scz. S; hoc
videtur falsum: qz nul-
lum peccatum erat in
circūcisionē. S; dicitur pro peccato
filii: non qd tūc esset/
qz qd ante fuerat. s. an
circūcisionem: et erat
quasi hostia laudis p
liberatione a peccato
originali. Tel: p pec-
cato: vt magis tollat
quo ad somitem.

B Coram dñio: id
est super altare holo-
causti: quod erat corā
dñi: id est in introitu
tabernaculi: unde po-
terat conspici in sancta
sanctorum. **C** Et
rogabit p ea: scz
muliere. Ergo oblatio
fiebat pro muliere: er-
go verior ē prior ex-
positio: que dicit pro
peccato mulieri. Pos-
set dñi pro ea: id ē p
prole eius. vñ forte p
vitroqz: et filio et ma-
tre fiebat oblatio.

D Nec potuerit:
propter paupertatem.

Ocutusqz est do. tē. Hec est tertia pars tertie
partitionis libri: in qua post imundiciā ad tps. l. mulier
puerū agit: qd imundiciā leprę: et ei⁹ curatōe. Subdiuit
autem: quia est lepra hominis: et est lepra vestis: et lepra
domus. Itē lepra hois: alia cutis: alia carnis: alia capitis:
alia capillorum. Lepra cutis cognoscatur: si in ea esset al-
bo: id est pallida albedo: siue pustule: seu vesicę: vel cicatrix
alba: vel subusa: vel locus leprę humilioz esset carne reliqua.
Itē si capilli mutati essent in candore: solito tenuiores. Le-
pra capillorum dicitur alopecia. Allos enim alienum: et pil⁹:
quasi alienum capillorum. Cognoscatur ergo hec lepra:
quando fluentibus capillis in caluio: vel in recalviatione al-
bus: vel rufus color: tuerintur: Talis ducebatur ad sacerdo-
tem: sine cuius arbitrio nō excludebatur aliquis. S; si lepra
nondim erat perspicua: recludebatur in domo sua septē die-
bus: quibus expletis: si non creuerit lepra: iterum recludeba-
tur alijs septē diebus: et si tunc non creuerat lepra: munda-
bat eum: id est mundum iudicabat: quia scabies erat: Et ille
homo lauabat vestimenta sua: et mundus erat. Cum vero p-
spicua esset lepra: separabatur: et iudicabatur immundus a sa-
cerdote: et habebat vestimenta dissuta: facilia ad induendum
et exundum: et caput nudum: vt posset agnoscī: os veste con-
tectum: ne loquēdo fegorem diffundenter: et habitabat sol⁹ ex-
tra castra. Lepra vestis lanę vel lineę vel pellis: erat macula
albida vel rufa humilioz superficie reliqua: quia corrosiva ē:
que cū apparebat: p̄siderabat eā sacerdos: Si spicua erat:
comburebatur vestis: Si adhuc dubia erat: reducebat septē

diebus. Si macula creuerat: adjudicabatur leprę: Si non cre-
uerat: abliebatur vestis: et recludebatur alijs septē dieb⁹. Si
perspicua erat macula: comburebatur vestis: Si adhuc du-
bia erat: rumpēbat illud a solido. Si iterum alibi macula ap-
parebat: lepra volatilis erat: et cōburebatur vestis. Lepra do-
mus similiſ erat huic:

que cum apparebat:
p̄cipiebat sacerdos p̄-
mum omnia de domo
eūcī: cōsiderāsqz val-
liculas in pariete pal-
lore vel rubore defor-
mes et humiliores su-
perficie reliqua: clau-
debat ostium dom⁹
septem diebus: Post
quos si creuerat leprę:
iubebat erui lapides
leprosos: et p̄iici ex-
tra ciuitatez: et domū
radi intus per circū-
tum: et puluerein rasu-
re efferrī extra castra
in loco immundo: et
alios lapides substitui
in domo: et lutho alio li-
niri domū. Si iterim
redibat macula: perse-
uerans lepra erat: et
destruebatur domus:
et ligna et lapides / et
puluis extra castra p-
̄ciebatur in locū im-
mundum. **B** **D**iversus color: id ē
colori naturali: diffi-
milis. **D**ic ē coloz: pec-
cati. Proverb. xv.b.
Eorū stultorum diffi-
miles erit. Hiere. xij.c.
Nunquid auis dis-
coloz hereditas meaz

S Plaga: id est passio. **b** **L**eprę: Isid. Lepra falsa
doctrina: leprosi: hereticī: qui vniuersitatem p̄ fidēi nō habētes:
varios doctrinę: p̄fiteſ errorē: p̄a falsis admiscentes et ecclī
sic lepra corpora iradiando cōmaculant. **Ad aaron sa-**

Argumentū q̄ peccator nō ē adducēd: ad archidiaconū: s; ad
ēp̄m vel sacerdotē. Ergo archidiacon⁹ non p̄t ligare vel sol-
uere: Sol. Duplex ē ligatio et duplex ē solutio. s. iurisdictiōis
et ordinis: In p̄ma p̄t archidiacon⁹: in secūda nō. Itē argu-
mentum est hic: q̄ cum maxima maturitate debet aliquis enī
de ecclesia. **E**t pilos in album. i. in albidū: quod di-
citur de albo. Albo em̄ ē albedo in pallorē declinans. **O**
autem albo et albedo sit signum leprę: patet Exo. iiij. b. de
manu moysi. Et Muneri. xij. c. de maria sorore moysi.

H umiliorem: id est inferiorem. Lepra enim corrosiva
est: et carnem consumit: et humiliat. Tel: humiliorem: id est
fētido rem et viliorē. Lepra enim fētida est: et infectiua.

S Separabitur: extra castra. **n** **M**urū īcludet eū:
propter suspicionem lucentis candoris: Nō muro vel carce-
re: sed in domo: vt scilicet non habeat liberam potestatē eū:
di quo veller. **o** **O**bscurior: id est luciditas candoris
aliquantulum fuerit remissa. **p** **M**undabit: id est mun-
dū iudicabit. **q** **S**cabies ē: que cito venit: et cito rece-
dit. **r** **A**dducetur ad eum. Nota quanta diligentia
et sollicitudo fuit legalis sacerdotis ad hoc vt discerneret in-
ter lepram et non lepram: vt mundaret mundos: et non mun-
dos a mundis separaret. Quanta ergo cura debet esse sa-
cerdotis episcopi euangelici: vt discretionem habeat pecca-
torum: Si autem: maledictioni subiacebit. Maledictus

Libri

est enim omnis qui non impleuerit legem usq; ad ultimum tota: Deut. xxvii. b. et Matth. v. c. Dico autem vobis: q; nisi abundauerit iusticia vestra plus q; scribarum et phariseorum non intrabit in regnum celorum. a Codenabitur. Sed quare iterum non recludit eum cum dicat. h. Timoth. iiij. a. Insta oportue importune argue/increpa/obse
cta in omni patientia et doctrina. Item ad Titu. iiij. c. Hereticus hominem post primas et secundam admonitiones deuita. Rendet Radul. propter peccati punitiam. Et notabile est hoc: Sacerdos enim qui prius tanta sue discussionis diligentia facta in hominem iudicium pronunciaverat: cum aliter cognovit in primo iudicio se esse deceptum reputans: aut quia per nos non apparuerat immundicia de novo apparuit: non dubitauit mutare sententiam: sed quam demum nouit hominem immundiciam: parlam punctionauit hominibus evitandam: sic euangelicus sacerdos instruitur.

b Capillorum. Supradicte dixerat pilos qui non sunt ita longi.

c Aspectum: id est naturalem colorē qui aspici solet. d Caro viua: id est naturalis iuxta partem leprosam. Contraria enim iuxta se posita magis elucent. Vel: viua: id est interior: que est sub cute erupta. e Inolita cuti: que diu latuit sub cute: et nunc primo erupit. f Cotaminabit: id est contaminatum iudicabit.

g Recludet: ut per nos. h Aerispi-
cue immundicie: id est evidens lepra est.

i Discurrens: per totum corporis diffusa: et discurrens totum occupauerit. k Asper-
pectu oculorum: id est quicquid videri potest supple operuerit lepra.

l Lepra mundissima: id est minima ex sola. suspicio-

Leuitici

ne: id est nulla. m Apparuerit: intra rupturam cutis. n Polluetur: id est pollutus iudicabitur. o Viua: id est naturalis vel interior. p Q si rursum. Hoc refertur ad id qd nunc dixit. Caro viua si lepra est. q Decernet: propter uniformitatem coloris. Arbor vero hic dividitur albedo. r Id ducetur: non includetur cum manifesta sit lepra. s Mundi-
ni: non mutatur.

t Subobscura: i. non alba vel subrufa. v Mundus erit: id est mundus iudicabitur. x Caro et cutis quam recte. Videlur moyses supra dicta repete: sed revera punit repetit partim addit. Alteraque ponit passionem: sed idem cum priori ponit iudicium. Supradicte enim egit de lepra orta loco ulceris: Nunc de lepra orta loco existentis. Quis cum supra dicta idem est iudicium: et hoc dic. Ibi. Item nota q per has lepras spiritualis lepra significat. q sub diuidit: Nam alia est ex virtutis: alia ex iniurie oris. Et q ex virtute orta diuidit: nam alia ex fidei corruptione: alia ex mortuorum pueritate. Itz q ex fidei corruptione: Alia in capite. i. in christo male sentiendo de ipso. Alia in barba: id est in apostolis et doctribus ecclesiis male sentiendo de doctrina eorum: vel de prauando eam. Alia in toto corpore. i. ecclia male sentiendo de ipsa. Itz lepra que est ex morte pueritate: Alia primi lapsus: alia criminis repetiti: ut ulceris natu in combustionem: qd est reciduum spirituale. Itz lepra que est ex virtutibus oritur: dividit: Nam alia ex caluitio: alia ex recaluatione: alia ex pelle: alia ex vestimento lineo vel lano. y Cotamus.

z Lepra com-
bustionis: non lepra cutis ibi orta.

a Mundabitur: id est mundus iudicabitur. b Vir siue mulier recte. Blo. Isid. Sex species leprae inuenimus legislatorem posuisse. Prima est capitis et barbe. Secunda calustris et recaluationis. Tertia carnis et cutis. Quarta cutis et corporis: et cicatricis albæ cum rubore. Quinta ulceris et cicatricis. Sexta vstitutionis in capite.

a Quia aperte imundus: qz redit ad vomitum / dic In-
terlin. b Capilli nigri: id est non mutati in flauum colorem.
c Candor apparuerit: hoc est contra pingentes facies.
d Subobscurum: id est non verum alborem. e Vir
de cuius capite. De lepra que de virtutis oritur: supra dispu-
tatum est: Huc ad ea

transit que de virtuti/
bus trahit ortus. Ex

cibo salutifero inordi-
nate sumpo multi i-

finitatem incurrit.
Superbia et vanaglo-

ria ex propriis virtu-
tibus sepe trahit or-
tum. Inuidia enim ex

alienis virtutibus se-
pe oritur. f Fluunt:

ita tamen q nullus co-

lor: naturalibz ibi oritur.

g A fratre: id est a

parte anteriori.

b Recaluator. i.

parum calvus.

j In calvito si. i

recalua. Caluitum est anterior pars ca-

pitis: Recaluator postero que dicitur

occiput. k Qui

cunq ergo. Hic

determinat moyses

statu et habitu et eie-

ctio leprosi a castris.

l Sacerdos: si

ne culus arbitrio non

debet separari sive ex-

cludi. m Dissu-

ti: vt faciliter induere et

exire possit. n Ca-

put nui. vt le p ap-

pareat et possit vitari.

o Vestis lanea.

Hucus sufficenter

actu est lepra corporis:

Nuc de lepra vestis:

Radul. Vestis lanea

z. Scdm littera hec

insipida sunt et stulta

videntur. Lepra em

staminis: quid certe

anime vel nocet: So-

la em rationalis crea-

tura q deputuatione volutatis peccat: cu ad iniquitatem de-

fluit. Vestis itaq immunda: immundus hominem non facit: sed

significat eius immundiciam. Vestis corpus cooperit: frigus

expellit: decozem confort: turpidinem operit. Hec vestis

est opus iusticie. Unde: Sacerdotes tu induantur iusticia.

Hec vestis nobis est honoris et utilitatis: nobis foras compa-

rat famam: intus coram deo fuet conscientia. Linum subti-

lius est lana. Lineam igitur vestem facimus: cum spirituale

aliquid facimus: orantes/meditantes/lectioni vacantes. Cu-

aut opera corporalia facimus: lanea vestem facimus. In vtracq re-

ste stamen: et lube stamen decernendum est. Stamen est inten-

to: que stat cum ad deum dirigitur: Substameno/ perum in-

stantia quibus sub hac intentione diversis temporibus insu-

datur. Hoc moze subtegminis nunc in dexteram contempla-

tions: nunc in sinistram actionis se transfert. Stamen: qo inten-

tionis: nunc in nobis perseverat: dum quicquid corporaliter v sp/

ritualiter agimus: sub hoc proposito agimus: vt tei gratiam

consequamur. p Recaudi etq illud: scilicet vestimentum/

tum. q **I**sta est lex: que dicta est. **E**xposi. C. XIII

Tentulus est dominus tecum. In capitulo prece-
denti accum est de cognitio leprae: hic agitur de pu-
tatione eius: que fiebat hoc ordine: Si forte con-

tingebat aliquando aliquem leprorum curari: reuocabatur ad

comunem habitatio-
ne: ipse visus ad intro-
itum veniebat castro-

tum siue ciuitatis/ ha-
bens secum duos pas-
seres viuos: quibus

licitum erat vesci: et li-
gnum cedrinum et hy-
sopum/ et filum cocci-
neum/ et aquas viuen-
tes invase fustili: et oc-

currens ei sacerdos/ im-
molabat viuus pas-
serem: stillans sanguinem

super aquas. Alium passerez ligas vi-
uum filo coccineo cuz

hyssopo in summitate
ligni cedrini/ faciens

quasi aspersoriuz: qd
tingebat in aquis ru-
bricatis/ et aspergebat

hoem illuin septies: et
dimittebat passerez

viuus auolare in agru. Postea lauabat ho-
mo vestimenta sua: et

radebat omnes pilos
corporis: et lotus aqua/

ingrediebatur castra/ ita tamen q propriuz
tabernaculum septem
dieb no ingrediebatur.

Et die septimo ratis
iterum omnibus pi-
lis corporis/ et super-
ciliis/ et lotis vestibz

et corpore: octauo die
tollebat duos immu-
culatos agnos: et oue
anniculam: et tres de-

cimas simile consper-
fas oleo/ et olei sexta-
rium: et offerebat hec

omnia ante ostium ta-
bernaculi. Tunc sacer-
dos offerebat unum

agnum pro delicto: et sumens de sanguine/ ponebat super ex-

tremum auricule dexter illius hominis/ et super pollices dex-

tere manus et pedis: portansq sacerdos in sinistra manu ole-

um/ tingebat in eo pollicem dexterum/ et aspergebat septies

contra tabernaculum: reliquum olei fundebat super extremum

dexterum auricule illius hominis/ et super pollicem dexterum ma-

nus et pedis/ et super caput: et sic rogabat sacerdos pro eo sa-

cienis holocaustum cum libamentis suis: quod ponebat in al-

tari. Qd si homo non posset hec omnia inuenire: tamen

agnum pro delicto/ et olei sextarium non minuebat: quia

ex his pacificabatur homo: sed pro agno reliquo et pio que

offerebat par turturem/ aut duos pullos columbarum: quo-

rum unus pro peccato alter in holocaustum fiebat: et deci-

man partem simile cleat in sacrificium: Hoc est ergo quod

vicit s Hic est ritus leprosi: supple quo ad mun-
dationem et sacrificium.

t Ad moysem. Mota q soli moyse no etiam aaron q de-

mudatio ibz fut loquit: pue em christu significat: cui soli

Libri

Matt. 8.9. ē curare a lepra p̄tī.
Marci. 1.5. **E**sa. 11.5. Ego sum
Luc. 5.12. c. 17 ego sū qui deleo iniq/
tates. q. d. ego et non
alius. Et ideo hic soli
moysi loquitur domi-
nus. a **M**undan-
dus: id est mundat
ostendens.

b **A**d sacerdotē:
p̄tī cōfītendo. **L**uc
xvii. 5. Itē t̄ ostēdīte
vos sacerdotibus.

c **C**astris: Chri-
stus ad nos venit: qui
extra castra militē cē
si eramus: ideo iustus
est: vt et nos exeamus
ad eū extra castra ubi
passus est. **D**eū. v. 15.

c. Exeamus ad eū ex/
tra castra t̄c.

d **M**undatam: id
est mundari aptam. i.
talē quā debeat iudi-
care mundandā: et re/
conciliandum illū cu/
ius cūtem occupau/
rat. e **D**uos pa/
seres: chris̄ fīm du/
as naturas. **P**ā. **S**ā/
ctus sum sicut passer
solitarius in tecto.

f **Q**uos ve-līcī-ē,
qua rōtuſ christus ci-
bus est animē. **J**ob.
vi. 6. Ego sum panis
vīu. **E**stīc līcītū ē.
Per hoc inuit moysē
duo genera passerū;
vnum quod non li/
cet comedere: aliō qđ
licet. g **L**ignū:
crux dñi. h **C**e/
drinum. Cedrus al/
ta/altitudo spei.

i **V**ermiculūc.
Vermiculus: feruor
caritas. Vermiculū.
Septuagita bñt/coc/
cīnū tortū: Et signifi-
cat passionem: qz coc/
cīnum rubeum est/tor/
tum passibilitate. s. et
in passibilitate cōtex/
tum.

k **H**ysopū. Hyso/
pus/vīta fidei. **A**ct.
xv. b. Fide purificā
corda eoz. l **I**n
vāse fītīli. Vāſe fi/
tīle/cor humānū. q.
Cor. iii. 13. b. **H**abem⁹
thesaurū in vāſis fi/
tīlibus. **E**sa. x. 5. Do/
minator dñs confīn/
get lagunculā in ter/
rōre. m **S**uper
aquaſ viuentēs.
Aquæ viuentēs sunt

a mundāndus est: Adduceſ
b àd sacerdotē. Qui egressus
c e cāſtris: cū iuuenēt lepraz
d esse mūdātā: h̄cipiet ei q̄ pu/
e rificāt vt oſicrat pro ſe dū/
f os paſſeres viuōs q̄uōs ve/
g ſci licitum eſt: et lignū cē/
drinū vermiculūq̄ et hyslopū:
Et vñū e paſſerib̄ im/
molari iubebit in vāſe fītīli
m ſup aquās viuentēs: aliū aut̄
vñū cū ligno cedruſo et coc/
co et hysopo tinget in ſāguine
ne paſſeris imolati: Quo q̄ ſe/
perget illū q̄ mūdādus eſt ſe/
pties vt iure purget: et dimit
tet paſſerē vñū vt in agrum
quolet. Cunq̄ lauerit homo
veſtimēta ſua: radet oēs pi/
los corporis: et lauabit aq̄:
n purificatusq̄ ingredīetur ca/
ſtra: ita dūtaxat vt maneat
extra tabernaculū ſuū ſeptē
diebus: et die ſeptimo radat
capillos capitī: barbamq̄
et ſupercilia: ac totius cor/
poris pilos. Et lotis rurſum
veſtib̄ et corpe: die octauo
aſſumet duos agnos imacu/
latos: et ouē ſanniculā abſeq̄
p macula: et tr̄s decimas ſimi/
le in ſacrificū q̄ cōspersa ſit
oleo: et feoriſuz olei ſextariū.
Cunq̄ ſacerdos purificans
hoiem/ſtatuerit eū: et hec oīa
coram dñio in oſtio taberna/
culi testimonij: tollet agnuſ
et offeret eū p delicto: olei q̄ ſextariū:
Et oblatiſ ante do/
mūnū oībus/immolabit agnuſ
vbi immolari ſolet hoſtia p
peccato et holocaustū: id eſt
q̄ in loco ſancto. Sicut eīm p
peccato/ita et pro delicto ad
ſacerdotēi pertinet hoſtia:
ſancta ſanctorū eſt. Aſſu/
mēntoſ ſacerdos de ſanguine
hoſtīe que immolata eſt pro
delicto: ponet ſup extremūz
auriculē dexterē ei q̄ qui mū/
dat: et ſup pollices man⁹ dex/
terē et pedis: et de olei ſexta/
rio mittet in manū ſuā ſini/
ſtrā: tingetq̄ digitū dexterē
in eo / et alperget ſepties cō/
tra dñm. Qd autē reliquū
eſt olei in leua manu/ fundet
ſup extremū auriculē dexterē

Leuitici

eī q̄ mūdat: et ſup pollices
man⁹ ac pedis dexterē: et ſup
ſāguine q̄ fuſus e p delicto/
et ſup caput ei: Rogabitq̄
p eo ſacerdos corā dño: et fa/
cīet ſacrificū p p̄tō. Tūc i/
molabit holocaustū: et ponet
illud in altari cū libamentis
ſuīs: et hō rite mūdabit. Qd
ſi paup e t nō pōt man⁹ eius
iuuenire q̄ dicta ſunt ſumet
agnū p delicto ad oblati/
onē vt roget p eo ſacerdos:
decimāq̄ pte ſimile p ſperſe
oleo i ſacrificū: et olei ſexta/
riū: duosq̄ turtures ſue du/
os pullos colubē: q̄ ſit vñ
p p̄tō: et alf̄ in holocaustū:
Offeretq̄ ea die octauo pu/
rificationis ſue ſacerdoti ad
oſtū tabernaculi teſtimoniū co/
ra dñio. Qui luſcipiēt agnū
p delicto: et ſextariū olei/ le/
uabit ſimul: imolatoq̄ agno
de ſāguine ei ſonet ſup extre/
mū auriculē dexterē illī q̄ mū/
dat: et ſup pollices man⁹ ei ſo/
ac pedis dexterē. Olei vō pte
mittet in manū ſuā ſinistrā: i
q̄ tigēs digitū dexterē man⁹
alperget ſepties cōtra dñi: tan/
getq̄ extreμū dexterē auricu/
lē illī q̄ mūdatur: et pollices
man⁹ ac pedis dexterē iloco
ſanguinis q̄ effusus e p deli/
cto: Reliquā aut pte olei q̄ e
i ſinistra manu/ mittet ſup ca/
put purificati vt placet p eo
dñi: et turturē ſue pullū co/
lubē offeret vñū p delicto/ et
alterē in holocaustū cū liba/
mentis ſuīs. Hoc e ſacrificiūz
leproſi q̄ h̄fe nōn pōt oīa in
emūdationē ſuī. Locutq̄ e
dñi ad moysē et aarō dicēs:
Cum ingrēſſi fuerit frā cha/
naan quā ego dabo vobis i
poſſessionē ſi fuerit plaga le/
pre i edib⁹ ibit cui⁹ e domus
nuncians ſacerdoti et dicet:
Quasi plaga lepre videt mi/
hi eē i domo mea. At ille h̄ci/
piet vt efferat vñuersa d do/
mo p̄t̄q̄ igrediat eāt vide/
at utr̄ leproſa ſit: ne imūda
fiat oīa q̄ i domo ſūt. Intra/
bitq̄ poſtea vt cōſideret do/
mus lepram: Et cū viderit

aquaſ baptiſmi lachry/
mar penitētē.

m **I**ngre. ca. Glo.
cōſorum ſanctorū: a
quo excluduntur pec/
catores o **A**nni/
culam. Anniculum
ſubet eſſe ſacrificium
tanq̄ perfectus. Per/
fecta enim in p̄dictis
animalibus annicula
ſunt: vñ ſuī genera ſu/
tioni apta ſunt.

p **T**res decimas
Ep̄bi ſclicer.

q **S**icut enim p
peccato: Idic ppe
dicitur hoſtia p deli. ſ. ſd.
cto: cuius ſanguine li/
nitus eſt homo: Sa/
cificū ſue hoſtias p
peccato/ vocat hic il/
lud de quo nihil faciū
eſt ei. r **M**itteri
manū: id eſt ſa/
cerdos in manū ppr/
am. s **E**t ſuper
ſang. id eſt ſuī eadē
membra que tincta fu/
erant ſanguine hoſtī
p delicto. t **E**t
ſaciēt ſacrificū p
peccato: de cul ſan/
guine nihil ſit ei q̄ mū/
dat. Et nota q̄ non
deſtinat moysē vñ
agnū vel ouī ſiat in
holocaustū vel in ſa/
cificū: per hoc immu/
ens q̄ in arbitrio ſa/
cerdotis erat / vitrum
agnū offeret in ſa/
cificū: vel ouī ſiat in
holocaustū: vñ ecōuerſo.

v **I**n loco ſang.
id eſt ſuper eadē p̄t̄
in qua fuerat effuſus
ſanguis. x **N**on
potest omnia: p̄t̄
dicta ſc̄. y **L**oci/
tusq̄ eſt dñs t̄c.

Supra actum eſt de/
lepra hominis/ et de le/
pra vēſtis: hic agitur
de lepra domus. ſz
q̄r̄ ſr̄ h̄ apponat:

z **C**u ingreſſi ſu/
eritis: t̄c. et hanc de/
terminatiōne non ap/
poſuit in alijs lepris.
Hūr̄ ratio eſt: quia i
deserto non habebat
domos: Un lepra do/
mus non erat ibi: nec
eſſe poterat: ſed aliq̄
due poterat: Et ideo
ſimpliſt ſine hac ad/
ditione vīctum eſt de/
illis.

Libri

a **U**tr de quo tē. De legitimo coitu intelligit hoc: qui per naturale cōiunctionē viri et mulieris mūdus est: sed p̄ pecatū ade factus est immūdus: saltem immūdicia penali.

b **L**auabit aqua. Ergo cognoscere vxore peccatum est. Sol. In peccato i. in libidine cōcupiscentia: que esset peccatum: nisi bono matri monij excusare. Vel

C 43. diss. c. i. ass. fi.

in peccato sc̄z pueri: id est originali. Itē nota q̄ duplex est coitus. s. naturalis et innaturalis. Innaturalis cū iumento vel masculo: et est semper mortale peccatum. Naturalis ali us ordinatus / alii inordinatus. In ordina tus qui extra legē matrimonij sit: et est semper mortalib⁹. Ordinatus est cum vxore p̄ p̄pria. Et ē triplex: moderatus: fragilis: impetuosis. Primus in p̄pria fit vxore causa prolis ad cultum dei educand⁹: hic potest esse meritorius. Secundus fit causa reddendi debitum vxori: vel causa vitande fornicationis: et potest simili ter esse meritorius: nisi aliud impedit. Tertius fit causa explende libidinis in vxore: hic potest ēē mortale peccatum v̄l veniale. Si sit ita impetuosis q̄ faceret etiā in non vxore: peccatum est mortale: quia libido absorbit rationem. Si autē ita q̄ nō faceret nisi esset vxor sua: tunc veniale est: quia ratio aliquantulus dominat libidi ni. Sunt tamen aliqui qui dicūt q̄ omnis coitus etiā in vxore p̄pria peccatum est ad minus veniale: quibus nō consentio: sed falsum dicūt (vt credo) sicut alibi plenius demonstratū ē.

c **M**ulier qui redeunte mense patit fluxū sanguinis: septe dieb⁹ separabit. **D**is q̄ tētigerit ea: imundus erit vsqz ad vesperū: et loc⁹ in q̄ dormierit vel se derit dieb⁹ separatiōis sue: polluit. Qui tētigerit lectum ei⁹ lauabit vestimenta sua: et ipse lotus aq̄ imundus erit vsqz ad vesperū. **V**e vas sup qd illa sederit: quisq̄ attigerit lauabit vestimenta sua: et lotus aq̄ polluit erit vsqz ad vesperū. Si cōierit cū ea vir tpe sanguis mēstrualis: imundus erit septe dieb⁹: et omne stratū in q̄ dormierit pollue tur. **M**ulier q̄ patit multis dieb⁹ fluxū sanguinis nō in tpe mēstruali: vel q̄ post mēstruū sanguinē fluere nō ces sat: q̄dī huic subiacet pas-

a **U**tr dē quo egredit̄ semen b coitus / lauabit aqua omne corpus suū: et immūdus erit vsqz ad vesperū. Vestem et pellem quā habuerit / lauabit aq̄: et immunda erit vsqz ad vesperū. **M**ulier cū qua coierit lauabit aqua: et imundus erit vsqz ad vesperū. **M**ulier q̄ redeunte mense patit fluxū sanguinis: septe dieb⁹ separabit. **D**is q̄ tētigerit ea: imundus erit vsqz ad vesperū: et loc⁹ in q̄ dormierit vel se derit dieb⁹ separatiōis sue: polluit. Qui tētigerit lectum ei⁹ lauabit vestimenta sua: et ipse lotus aq̄ imundus erit vsqz ad vesperū. **V**e vas sup qd illa sederit: quisq̄ attigerit lauabit vestimenta sua: et lotus aq̄ polluit erit vsqz ad vesperū. Si cōierit cū ea vir tpe sanguis mēstrualis: imundus erit septe dieb⁹: et omne stratū in q̄ dormierit pollue tur. **M**ulier q̄ patit multis dieb⁹ fluxū sanguinis nō in tpe mēstruali: vel q̄ post mēstruū sanguinē fluere nō ces sat: q̄dī huic subiacet pas-

Levitici

quid potest mulier tunc negare debitū viro si petat: vel dice re ei passionē suā. Rūdēdū est q̄ nō debet dicere / s̄ simulare se infirmam esse: et reuera ita est: et rogare q̄ tūc abstineat: nō specificando ei tamen passionē suam. **O** si nō vult abstineat: tūc distinguendū est: qualis sit vir eius: aut lasciu⁹ / aut iuueni

nis: aut maturus ho mo et discrib⁹. Si ma turus: et talis de quo probabilit̄ p̄fsuma tur q̄ non abhorreat huiusmodi passionē: nec propt̄ hoc odiat vxorem: bene potest ei debere: alioqñ nūq̄ sed dimittet eum face re voluntatem suam: et sustineat cum dolore et tamen inuita.

d **T**etigerit eam tē. enī manu. e **S**i coierit: ignoranter.

f **I**n quo dormi erit: illa. g **E**t p̄ fluxu immūdiciē eius: id est pro imundicia fluxus a qua liberata est: ut plenius mundetur: vel ne ite patias: vel gratias re ferendo de liberatioē.

Exposit. Ca.XVI.

b **O**cutusq̄ est dñs tē. **I**n hoc capitulo agitur principaliiter de ingressu summi sacerdotis i sancta sc̄torū semel in anno cū sanguine: qd siebat decima die septembrib⁹ q̄d festum expiatiōis fit. Unde quasi p̄ accidē agitur hic de festo expiatiōis. Continuat aut̄ hoc capl̄ fini decimi capituli supra.

Ibi enim dictum est q̄ ingredientē sanctuarī oportet habere scientiam discernendi inter sanctum et prophātū: Et statim subiungit de multiplici immūdicia et eius purificatione vel condēnatione quāliter facienda. Quo finito subiungit hic de ingressu summi sacerdotis in sancta sc̄torū / ostendens quando sit ingredientū: et est cōpetens ordo. Hoc enī de q̄ hic agit ē q̄ s̄vniuersal̄is expiatio p̄tōrū totū āni et oīs imūdiciē. Ad evīdētiā aut̄ hui⁹ capl̄ notādū q̄ dec̄ia dies septēbris / triplici noīe censebat: Dicebat enī dies p̄pitatiōis: dies afflictionis: dies expiatiōis. Dies p̄pitatiōis: qz ea die certificati fuerit iudic̄ q̄ moyesen / q̄ dñs p̄pitiat̄ fuerat eis sup peccato vituli conflatis. Dicebatur et afflictionis: quia ea die leīunabant homines et iumenta: et etiam pueri sepiennē: et agebatur ea die memoria mortuorum. Expiatiōis dicebatur: quia ea die fiebat cinis vitule rufa / quo expiabantur filii israel a peccatis totius anni quotidianis vel ignoratis. Et etiam eadem die totum tabernaculū et altaria purificabantur per sanguinis aspersionem a contagis que cōtraxerant per annū expiatiōis ministrantium. Collebat autem eadem die summus sacerdos de proprio vitulam rufam trimam imaculatā / que non traxerat iugum: que vitula tamē in littera vitulus appellatur: Sed intelligēdū est in feminino genere tantum: quia p̄ peccatis fragilitatis offerebatur: ut patet q̄ sciēter accedere ad mēstruā: est peccatum mortale. Sed nun-

L. Sumebat etiā sacerdos a populo duos hircos, p pecato: et vnu arietem in holocaustū. Lūc sacerdos lauisset se induebatur lineis vestibus tantū / fin ritum minorum sacerdotiū: oblatisq; aīlīb^o: et facta p̄pria oratiōe p se et pro domo sua / statuebat duos hircos in ostio tabernaculi / et mittebat sortē sup vtrūq;

re sc̄ret quis esset do-

mini et quis populi.

Postea imolabat vi-

tulam rufam pro pec-

cato suo et dom^o sue:

et hircum vñi pro pec-

cato populi. Et tolle-

bat de sanguine vtrī-

ulq; et thuribulus ple-

nū prunis / et intrabat

scrāscōp; iponebatq;

multum thymiamatis

in thuribulum / vt ne

bula et vapor operi-

ret oraculum / ne visa

maiestate dñi more-

retur: et postea asper-

gebat septies cum dī-

gito de sanguine corā

ppitiatorio ad orientem: et ad pavimentū

eodem numero: et si-

militer faciebat in san-

ctuario. Fundebat eti-

am de eodem sangu-

ine super cornua alta-

ris aurei: aspgebateq;

illud septies sanguine

cum dīgito: et ita to-

tum tabernaculuz ex-

piabatur. Bullus au-

tem erat in tabernacu-

lo cum summo sacer-

dote. Post hanc expi-

ationē egrediebas sa-

cerdos ad hircum po-

puli viventem / et po-

nens virans manum

super caput eius: con-

fitebas generalit om-

nes iniquitates filio-

rum israel: imp̄ecans

eas capiti eius. Po-

nens etiam vt dicunt quidā chartam scriptā peccatis populi super caput eius / et mittebat eum in desertum / per hominem ad hoc paratum: succinctū et expeditum: Et sic erat populus expiatus a peccatis illius anni / que per ignorantiam vel fra-

gilitem contraxerat. Cum autē aaron deduxerat hominem

cum hircō extra castra / recidbat ad tabernaculum: depositisq;

vestibus lineis / lauabat se in loco sancto: et induebatur vesti-

bus pontificibus / et offerebat arietem in holocaustū: et adi-

pes vitulę et hirci pro peccato: et renes et renunculos. Vitulaz

vero et hircum de quoū sanguine facta est expiatio / cerebat

extra castra / vbi cremabantur cum fimo et pelle: Et sacerdos

mutans vestibus / et resumptis p̄prijs / proiecibat in ignem

lignum cedrinum / et bysopum et coccū: et tunc rediens loris ve-

stibus et carne sua / ingrediebat castra: et erat immundus vñq;

ad vesperum. Alius sacerdos remanebat ad ignem / vt confu-

mi faceret omnia vñq; ad cinereum: Quia immundus vñq; ad

vesperum non intrabat castra / nisi loris vestibus et corpore.

Ex his cineribus siebat aqua aspersio / qua per totum an-

num purificabantur immundi. Et siebat cīnis iste singulis an-

nīs / vt modo christma. Quidā tamē hebrei dicunt eos durasse

fin plures annos: nec facios alios / nisi quando deficiebant

priores. Similiter qui caprum emiserat / immūdus erat vñq; ad vesperum. Dicebatur autem hircus ille qui mittebatur vñ-
uis / grecē απόλειον / latine emissari^o: Qui si forte redi-
ret de deserto / nō erant filii israel purificati a peccatis: Si au-
tem non redibat / erāt purificati.

a **D**uorum filiorū aa-

scilicet nadab et abiu-

de quibus dictum est

s.x.a. b **M**isi hēc

ante fecerit q.d. ne

igrediarī oī ipse. Misi

hēc ante fecerit: Hēc

dico quē sequuntur:

Mecē vi quotēscūq;

vellet intrare / faceret

hēc / intraret: sed in-

decima die septēbris

intraturus prius ta-

men hec faceret.

c **V**itulū. l. **v**itulā.

d **M**odo pec. suo.s.

et dom^o sue. e **Q**ui.

cunctis cū lot^r tc.

Argumentum q ne-

mo debet vestes san-

cas tangere / nisi pri-

lotis manibus tā cor-

poralib^o q spūalib^o.

f **D**uos hircos

stare fa. Blo. Qui-

dam dicunt alterum

hircum dñō sacrificā

dum: alterum diabo-

lo: tanq; summopere

non probat domi-

nus dicens Exo. xx.

a. Non erunt tibi dīj

alieni. g **U**nam

dñō: vi sc̄z ille super

quem venerit sors do-

mini / immoletur.

h **E**missarium.

Blo. Sup quē venit

emissariō sors: i q̄ chā

sti diuinitas significa-

tur. i **H**is rite.

ducisq; de appara-

tu hostiē actū est: nūc

incipit de immolatio-

ne: et quod supra dixi

rat / repetit vt sequentia iungat. k **O**fferet: sc̄z christus.

l **V**itulū: id est carnem. m **M**odo le: id est pro hu-

manitate quam saluandam accepert.

n **D**omo sua:

id est pro parentela: id est iudicis / de quibus erat fīlū carnem:

Ro. ix. a. o **A**ltaris: holocausti sc̄z. q **I**n iencis:

id est ad comburendum in odorem dñō.

r **I**n iancis: id est i sanctasancorū. Unde Septuaginta habet interiora ve-

laminis. p **C**ompositum. Blo. quia de multis et p mul-

titis. Et bene dicit quia pro toto genere hūano / et pro pecca-

tis totius mundi / que sunt multa. Item de multis speciebus:

que notātur hoc verū: Balbar^o onycha / thus / stacte / faciūt

thymiamā.

s **A**d orientem: cum tamen tabernaculū

eset versus ad occidentem: In quo notatur auctoritas ecclesie

de gēib; que orat ad orientem.

t **I**nsert sang. Mo-

ta anteq; sacerdos intraret i sanctasancorū cuz thuribulo / im-

molabat vitulum et hircum: et simul de sanguine vtrūq; in-

ferebat in sanctuario / et ultra velum: sed quod simul factū est:

simul dici non potuit.

v **E** regione oraculi: id est i san-

cta citra velum fieri / sicut ultra facrum est.

w **I**n medio sor-

tiūm: vel sordium. vnde. xx. habent: in medio immundi

ciarum. a Nullus hominū sit in taber. Ad litteram ita fuit: ut legi Luc. i. a. q̄ echaria ministrante in sanctuario populus stabat foris expectans: tamen leuite (ut dicunt) poterāt esse in sanctis: qd inuit Interlin. dicens: non q̄ omnes tūc excluderēt a tabernaculo. b Ad al tare: scilicet thymiamatis. c Tūc of ferat: dño: non tamē immolet: sed viuu retinens. d M̄da ratum: ad hoc s. vel fm iosephū paratus: id est expeditū. Tra dūt autē hebrei quos dam paruos tribunalit ad h̄ parari medicinaliter/ splene eis subtracta/ vt expeditio esset ille qui educeret hircū. e Re uertetur: a loco vbi imprecatus fuit iniq̄tates poplī capiti hir ci: vel de extra castra/ vbi ipse eduxerat hircum emissarium et hominē scz. f Vestibus: lineis in quibus expiauerat sanctuariū et emiserat hircū. g Cum intraret sacer ad expiandum: vel anteq̄ irriteret modo: vel cum intraret: id ē irriteret. h In queriturq̄ vestib⁹ su. s: pontificalibus. In hunc modum pōtifer euangelicus i/ persone basilice quā dedicat/ quasi in expi atione /lineis et mino ribus vtitur indumentis: etiam in sabbato baptismali: et in conse cratione fontium: et in immersione cathecum minorum: Quibus factis accedens ad altare/ preciosis induitur vestimentis. i M̄de se autē septi. Dicte de hostia/ determinat de tempore quo pre dicta fieri debeant. k Affligetis: ie unio. Sed videtur q̄ caro ieunio affligat nō anima: iuxta illud q̄. L. or. iiiij. d. L. ic. is qui foris est ver h̄ corrumptatur tamē is qui intus est renouat de die in diem. Sol. Anima hic ponit p̄ yita carnali.

7.23.c. Exposi. La. XVII.

Tlocutus est domin⁹ r̄c. Illiciūq̄ de sacrificiis sacerdotū et populi tractauit moyses: ostendens a quibus et quo tempore/ et quo loco fieri debeant: Nunc autem plenius locum certum deter minat: in quo solo lictum esset immolari: p qd dedit illa intelligi legalia/ temporalia esse non eterna. Cum enī locus desinet esse ne cessē fuit ut et sacrificia simul desinerent: ex quo non habebant alibi immolari. Rad. vero dicit ad occiden dā populi idolatriam p̄cipiunt: Nec p̄cipit de animalib⁹ occisis ad quotidianos usus/ sed de illis qui priuata occidebant ut offerrent idolis. Hoc idem innuit Aug⁹ in Blo. ista: Mō de his r̄c. m Sic pen hit: id est peccabit et arcebitur ab ingressu loci sancti et a cōsilio aliorum. n Hor nati sunt. Blo. Rec edendo a vero spōso. o Homo de filiis. Septuaginta h̄t: Mō/ h̄o quicq̄. p De aduenis: id est gentilibus: q̄ nō sunt coniuncti iudeis: sed apud nos. Apud eos quippe sumus vt legem eorum et prophetias et promissam hereditatem habentes/ non tamen ipsi sed deo adherentes: Propterea iuxta se p̄tuaginta homo bo mo dixit: ut ostendat tam eos qui in circū cione/ q̄ in p̄cipatio adh̄rent deo hoc debere mādandum ser uare: Ita dicit In telim. H̄t nota q̄ istud p̄ceptum est idem cum priori: unde et re petitio notat utilitatem in obseruando illo. c. non op̄. Potest tamen diuersitas assignari in hoc q̄ hic agitur de con sumptione etiā debiti sacrificij: Supra ve ro de initio: ut dicit Aug⁹ in Blo. illa Si idem repetitur r̄c. q Obtulerit ho locaustum: iam p̄fectum/ non modo in ceptum.

a Si comedenter san. Valde durū et terrible est si p esu sanguinis obfirmet deus faciem suam contra aliquem cum san guis mūdus sit in se: nec inquiet hominem: iuxta illud Matth. xv. b. Nō quod per os intrat coquinat hominem tē. Per qd patet q mystice debet intelligi quecumq; hic dicunt. Nomine igitur sanguinis/bic il licita cōcupiscētia de signatur: quod etiam patet p hoc qd dicit: contra animā/nō contra hominem.

b Quia ḡia car Interlin. vira carna lis: que finitur morte. Itz alia Glo. Aug. Aliquid vitale est in sanguine: quia p ipm maxime in hac carne vivit: qui per omnes corporis venas diffundit: ipam vitā cor potis vocavit animā: non vita qua migrat: id est aia rationalis s; que morte finitur.

c Ego dedi. i. da n̄ seq a p̄lo sanguinē: d Ut expier. i. of feratis in expiationē illum super altare.

d Illū. Glo. san guine christi. e Su per altare: crucē in qua fuius est sanguis.

f Fundat sang. Glo. p̄m qd pec cavit. Item alia Glo.

g Orando / confitendo.

h Unde: Effundo in cō

i spectu eius orationes

j. 19. c. meā. g Anima enim: id est vita car nalis. h Anima que comedere. Glo.

k Sup̄ dicitū est: Qui

l tetigerit morticina a bestiis capta. i. qui in

m talibus cōmunicau

n rit: hic aut dicit. Am

o ma que comedenter ro

p tum. s. peccatum suum fecerit: et ex eo voluntate suam expleuerit.

l A bestia: id est diabolo.

m Et semetipsū: boiem iteriorem.

n Aqua: baptismi: vel lachrymaz.

o Hoc or. p̄dictio scz.

p Iniquitatē suā. i. iniquitas retributionem.

q Ocutusq; est dñs tē.

r Expositio L. XVIII.

s Iucusq; instruit dñs populu suum in mysticis: in

t quibus vmbra fidei et morū: non veritas: hic autē

moraltiter instruit eum: reuocans eum a malo: id est a mala cō

fueridine sua: et maxime ab infidelitas errore: Primo timore

incutens et amore dicens:

q Ego domin⁹ deus ve

tuxa con. ter. tē.

v. In quo totam legis intentiōem agit/

w. Declinet a malo et facient bonum: reuocans eis ad me

x. moriam abominationes egyptiorum quibus interfuerant: ut

y. eos exterreat: et a sceleribus chanegorū ad quos ituri erant/

z. abstinerent. Ego sum dominus: qui hoc p̄cipio: Deus

vester: cui⁹ vos serui: Juxta consue. q. d. Logioſcere ve

ſtru creatorē: et diligenter seruate eius p̄cepta.

r. Nō facietis.

s. Summa enim malorum est: q̄ viuitur ad exempla

t. malorum. s. Exo. xxiiij. a. Non sequeris turbā tē. Ecc. vii. a.

naculi testimonij non adduxerit eam ut offerat domino: interbit de populo suo. Homo quilibet de domo israel et de aduenis qui pegrinatur iter eos: si comedenter sanguinem obfirmabo faciem meam contra animā illius: et disperdam eam de populo suo: quia anima carnis in sanguine est: et ego dedi illum vobis: ut supēr altare meo ēxp̄ietis p animab⁹ vestris: et sanguis p anime pīaculo sit. Idcirco dixi filiis isrl: Ois anima ex vobis nō comedet sanguinem: nec ex aduenis qui pegrinantur inter vos. Homo quicūq; de filiis israel et de aduenis qui pegrinant apud vos: si venatiōe atq; aucupio cēperit seram vel auem quib⁹ vesci licitum est/fundat sanguinem eius et operiat illum terra. Animā enī omnis carnis in sanguine est. Unde dixi filiis israel: Sanguinem vniuersē carnis nō comedetis: quia anima carnis i sanguine est: et quicunq; come derit illum/interbit. Animā que comedenter morticinū vel captū à bestia: tā de indigenis q̄ de aduenis lauabit

Mon pecces in multitudine civitatis. s Neq; in legi tē. Interlin. religionibus. Glo. Non solum a fornicatione/avaricia et superbia: sed etiam a diuinationibus et augurijs: et omnī gentium superstitionibus precepit abstine re. t Judicia mea et p̄cepta mea tē. Glo. id est que ex iudicio et discretione p̄cipio.

v Ambulabitis: proficiendo. Non enim auditores legis iusti sunt: sed factores: Ro. ii. b. x Ego dominus deus vester. Non secundo dicit: i q̄ vetus et nouum testamentum innuit. s. ppter iterationes. Vcl in hoc q̄ dicit dñs: innuit vetus testamentū: In hoc q̄ dicit deus vester innuit nouum.

y Leges meas. i. ceremonias vel p̄cepta. De p̄ceptis vō et iudicijs habes Exo. xxj. xxii. xlvi.

z Omnis homo. Glo. quasi rationalis. Qui enim accedit nō est homo sed iumentū. Mors hic agitur d p̄sonis exclusū a matrimonio: In priorū q̄ dem parentū cōjugio

ppter hominū raritatem triū duas p̄sonas lubenter.

a ad proximam sanguinis sui non accedet vt reuelet turpitudinem eius. Ego dominus.

b Custodite lēges meas atq; iudicia: que faciens homo viuet in eis: Ego dominus deus vester. Omnis homo

c ad proximam sanguinis sui non accedet vt reuelet turpitudinem eius. Ego dominus. Turpitudinem patris tui et turpitudinem matris tuę nō discooperies: Ma

d ter tua est: non reuelabis turpitudinem eius. Turpitudo nem vxoris patris tui non discooperies: Turpitude enī

e viuēt accipitetur pro diversis: Duodecim si. p vna. Sūt he: Wāter: nouerca: soror: neptis: amita: materterā: vxor patrui: nurus: vxor fratri: sed hec recipit determinationem vt diceatur infra: Prīvigna: filia priuigni: filia p̄uigni: soror vxoris. Paucos tamē tunc exclusit: vt multiplicarent homines i cultū dei. Tēmpe gratiē plurimē sunt exclusive: vbi continentia iugis habet locum. Hēc fuit artatio coniugij: A fornicatione emī omnis persona excluditur.

f Ad prīvīgam. Glo. Gen. pponit cui et species supponit. Sed nota q̄ nō intelligitur hic de omni proxima sed tantum de illa quā postea littera determinat. Unde Interlin. dicit: Genus proponit cui species supponit.

g Turpitudinem. Turpitudinē vocat moyses coniunctionē personarum prohibitarum. h Nō discooperies. Interlin. ne confundatur generatio: ne idez sit filius et frater.

i Turpis patris tui. Glo. nouerce: non matris. j Turpitude enim patris tui. Glo. ta in matre est turpitude patris et matris: in nouerca autē tamē turpitude patris. Unde supra dicitū est: Turpitudinem patris tui et matris tuę non discooperies/peccando. s. cū matre: hic aut dicit: Turpitudē vxoris patris tui nō discoope

ries. Turpitudo enim patris tui est: supple tantum / et non matris. a Domi vel sororis: id est quae ex legitimo matrimonio nata est vel ex illegitimo: Cum tamen sorore nullum erat matrimonium. Vel aliter: Quae domi genita est: i. quae nata est adhuc te existente in domo i. in utero matris: id est te nondum nato. Vl sororis: id est quae

genita est te iam existente sororis: id est te iam nato. q. d. Non inibis coniugium cum sorore: siue genita ante te siue p. Et vt dicit Augustinus: non prohibet matrimonium cum filia nuerce genita ex priori viro.

b Genita est: ex patre.

c Filius si uero i. neptis ex filio. Et proxima persona accipitur neptis ex filio et ex filia. Neptis enim ex filio dicitur filia filii.

d Turpitudo tua est: quia ex te nata est: licet mediante filio vel filia. e Turpitudine filie vero. Aug. Me cum filia nouerce ex priori viro videat prohibere concubitu: cui ei cui prohibet soror non sit vel ex patre vel ex matre: addit: ex eodem patre. f Matri tuu quam. Licet iam omnes sororem siue ex p. siue ex matre siue domi siue sororis genita a matrimonio exclusisset moyses: tamen h. de filia nouerce exprimit singillatum: ne propter alienam matrem posse recipi videatur: quod enim ex patre soror est exclusa. Unde Deut. xxvij. d. Maledictus qui dormit cum sorore sua filia patris sui vel matris siue. Nam maledictionem incurrit amon. ij. Reg. xij. c. Unde quod thamar dixit: Loquere ad regem et non negabitis me tibi: patet esse dictum causa subterfugij. g Sororis patris tui: id est amit. Ecce quinta persona. h Sororis maris tui: siue id est materte: Ecce sexta. i Fratris patris tui: id est vxoris patrua: Ecce septima. k Hec pro. i. et non l. El. i. patrua. m Quae tibi: id est quia illa. n Nurus. l. vxoris filii: Ecce octava. o Vxoris fratris tui: Ecce nona. Sed obiectis: quia aut dixit hoc debere intelligi fratre viuente aut fratre mortuo. Si fratre viuente: per nihil dicit h: quia generaliter prohibetur accessus ad qualibet uxorem alterius. Exo. xx. v. b. dicit: Non inebaberis. Si fratre mortuo sallum videas: et contrarius legis Deut. xxv. b. que precepit fratri mortuo suscitandum semen a fratre superstitate. Sol. De fratre mortuo intelligit: quoniam scilicet frater defunctus filios reliquerat. Vl de viuente qui uxore sua repudiauerat: Tunc inquam non liberabat alii fratri ducere eam. Ita determinat Sol. Aug. Querit utrum tamen p. Vxoris siue et filie ei: que dicitur priuigna: Ecce decima. Sol. ne puces tibi uiceris ambas habere. q Sili filii. Sol. neptis uxoris de filio tuo vel de filia: prohibet duci uxorem. r Et filia si. id est filia priuigna vel priuigna. Et video has duas personas accipere proxima: et uerantum duodecim persone excludunt a matrimonio. Hec est undecima vel duodecima. s Sorore uxori siue. Ecce duodecim vel decimateria. Sed nunquam Iacob duxit duas sorores: Sol. Reuera duxit: sed nondum lex ista data fuerat: vel fraude suppositionis deceptus fuit. Hec esset iustus: ut priorem dimis-

teret secunda adueniente. Hoc dicit illa glo. Non prohibet et Radul. dicit: De duabus sororibus ne unius viro nubant interdicitur: quod tamen patriarche legitur contiguisse. t In pellicatum. q. d. Uxore tua uiuete: non ducas sororem eius: quia non esset uxoris sed pelleps. Et ubi nos habemus: i. pellica

t: Septuaginta habet i. zelum illius. v Ad mulierem quae patitur mestruum. glo. Aug. L. supra sufficienter prohibuit: t. s. hic etiam repetit: forte ne in superioribus videatur figurare accipitendum: ubi talia prohibentur: que remota obseruatione umbra rum: i. novo testamento custodienda sunt. In Ezech. xviii. quoque inter illa que non figurantur sed manifeste peracta sunt: accedere ad menstruantur interdictur: et iusticie meritis esse si non accedatur. Quia in re non natura damnatur: sed concipiende proli noxiun prohibet. Sed ideo dicit Augustinus: non: quia ex tali coitu generatur fetus defor- mes: et leprosi quandop. Sed si corruptio fetus: causa est quare prohibetur accessus ad menstruant: ea

dem ratione debet prohiberi accessus ad uxorem leprosam: vel etiam magis: quia magis corrupta est leprosa quam mestruata. Sol. Menstruata cito curatur: sed non leprosa: et ideo ne periret bonum matrimonium: leprosa reddendu est debitum: sed non petendum simpliciter. x Cui uxore proximi tui. glo. Hoc prohibet rursus adulterium: quod etiam in decalogo Ex. xx. prohibetur: Unde apparet illa ita esse prohibita: ut etiam mortuis viris non dicatur uxores: quarum prohibetur turpitudinem reuelari. y Nec seminus com. id est ad uxorem alterius non accedas: ut semen tuum cum semine illius misceas.

z Ut consecratur idolo. glo. Non solum luxuriantur: vel idolis immolando: sed etiam genitali philosophia in ecclesiam introducendo. Quis enim consensus templo dei cum idolis: Item alia glo. Louenietur hec subiungitur: Intendit enim legislator a libidine tam sensibili quam intelligibili legi subditum cohobere. a Moloch. Septuaginta habent principi. b Nec pol. ucs. glo. Hoc ad singula referatur supra dicta. Nota Radul. dicit: Moloch idolum erat amonitarum: et interpretatur rex: quia illud idolum princeps erat aliorum idolorum. Per hoc vniuersa idolatria interdictur: a parte totum. De semine suo dat moloch: qui filium vel filiam suam trahiendo per ignem vel aquam ei consecrat. c Dei filii. glo. cuius gloria singularis incomparabilis. d Ego omnibus: qui s. vindicare possum: et remunerare. e Ad mulierem non succumbet. glo. Non solum viris: sed et mulieribus lex posita est. Sed nota quod multi cum in scripturis talia inueniunt: abominantur: auditum auertunt: etiam si auderent scripturam reprehenderent. Clerum eti. supellectilia tacu morticini polluantur: id est molles pauci et effeminati: non tam cisterne vel fontes: id est doctores: qui doctrinam colligunt et conseruant: et alijs propinant. Rectores ergo de virtutis disputatione: et scriptum ea que redargunt dicant: ut alii sibi

ab illis caueant sine contagio: Sic et scriptura licet in tractibus suis immunda recipiat eis tamen non contaminaat. *U*nus de Sap. vii. d. *O*mibus mobilibus mobilior est sapientia: Attinet autem ubiq; ppter sui iudicium. Si ergo huiusmodi audiendo corrumperis tibi imputa non scripture. *a* *In omnibus his pre dictis. Glo. que in uicem sibi coniuncta sunt in unum colligitur: ut ostendat qui in uno politius fuerit offendit in omnibus.*

*b Quas ego tecum propter scelera sua. f. Unde Interlin. dicit: Quaeritas penitentiam quoniam culpam ostendit. Sed obiectis: Aut intelligis hoc de pena inferni: aut purgatori. De pena inferni vel purgatori si per intelligi quod virias penitentia nobis icerat aut inuisiva est: sicut et culpa: ergo quantitas illarum peccatarum non ostendit nobis quantitatem culpe. Item tobis dicimus: Quia iustus eras necesse fuit ut te patatio probaret te. In his ergo fuit pena sine culpa: ergo quantitas penitentia non ostendit culpam. *C*ontra ppter dicitur: *Q*uod est in eo quod est in eo. *S*ed in eo quod est in eo. *T*unc dicitur: *Q*uod est in eo quod est in eo. *A*utem non copiatur. *B*ut in eo quod est in eo. *D*icitur: *Q*uod est in eo quod est in eo. *E*cce vero ppter dicitur: *Q*uod est in eo quod est in eo. *F*acilius est in eo quod est in eo. *G*loria dei est in eo quod est in eo. *H*oc est in eo quod est in eo. *I*stius est in eo quod est in eo. *J*ustus sum dominus deus vester. *Ca. XIX**

*L*ocutus est dominus ad moysen dicens: Loquere ad oem et ceteri filiorum israel et dices ad eos: Sancti estote: quia ego sanctus sum dominus deus vester. *Ad omnem*

*Job. 9. a. I*spe deus glorificetur: ut in ceco nato. *Quodque ut hois mortuus cumuletur: ut in iob. Quodque ut homo probetur: id est probatus alijs in exemplum detur: ut in tobia. Quandoque ut homo humilietur: ut in paulo. *Quodque ut pena futura hic incipiat: et in futuro consummetur: ut in herode. Quandoque ut penis culpa pieritur: ut in maria. Solu flagelluz quod per culpam insertur proprie pena dicitur: et de hac loquitur Interlin. et in genere non perfice: et est sensus: Magna pena/magnae culpe signum est: et parua: parua. Et ita potest intelligi de omni pena. Item nota Glo. dicit: Demones qui propter multitudinem dicuntur gentes: qui cum omni peccato gaudent: precipiuntur de fornicatione et idolatria: quia in his corpus et anima macularuntur: et totus homo: qui terra dicitur: sed visitauit deus terram: id est genus humanum. *c Molluta est terra: metonymia est: id est habitatores terre. d Indigena. Glo. qui in lege nutritus est: et ab infantia doctus. e Colonus. Glo. qui deorsum est nobis adiectus non intus nutritus. f Accole. Glo. demones qui antiquiores conditione: ante nos fuerunt. g Quippiam. Glo. etiam unum. h Deribit. Glo. nunc et propositus in futuro. i Que fecerunt hi. Glo. quorum pena deberis terribilis. *Ego deus vester. Glo. tertio hoc dicit: In duobus enim vel tribus testibus stat oportet. *Expo. La. XIX*****

*L*ocutus est dominus tecum. *m Ad omnem*

ceterum. Nullus excipitur ab observatione mandatorum deitatis. *n Sancti estote. Glo. qui estis templum dei. Origenes dicit: Qui estis templum dei separati sitis a negotiis seculi: et ab his qui carnaliter vivunt: ut ei placeatis cuiusdam voluntatis. q. d. Separamini a fratre ambulante inordinate: et ab omnibus concubinariis seculi. Itē Glo. dicit: Recte sanctificationem propoedit: quia fundamentum virtutis est. o *M*ultatru suum: filialitatem: et reverentiam: et diligat patrem suum spumale quam carnalem: et matrem suam. *p Ego deus deus: qui quietem diligo: iuxta illud Osee. xi. c. Deus ego et non homo in medio tui sanctus: et non ingredior civitatem. q *D*e os confusa. Glo. quilibet animalius status: vel pecunie thesaurorum: quos quasi deos adorant qui congregant: nec inde aliquid sumere presumunt.**

*r Si immolaueris. Glo. Esti. *Si* a fere 7.23. d. legis capitula reite: terat: ut eorum memoria: auditoribus infigat: sed maxime necessaria. s *M*isericordia cabilis: id est deo acceptabilis. t *M*or tabitque iniqui: suus: id est temeritatis sue pena luet. v *M*or factum dñi polluit: Matt. 5. e. Quia incorruptiones et gloriam dñi ad inservitatis nostrae mortalitatem sua opinione depositit.*

*tundes. Quidam legunt: non tundes: id est non tollere debes: sed verior littera est: non tundes. Unde Interlin. non conteres. r *S*picas. Radul. Stipulam. spicas. grana cadentia. vuas. et poma relicta colligi prohibetur a domino proprietario: Nunc autem in proprietatem et augmentum reddituum conuersa sunt ut pauperes moriantur fame: quibus sic voluit prouidere dominus. s *M*onentiemini: Hoc est in prohibitio: Et dicit Interlin. non mentientur aliquo modo. Ergo mendacium omne quoque modo fiat peccatum mortale est: ergo mendacium iocum est mortale. *S*ol. *T*riplex est mendacium: perniciosem officiosum: iocosum: Quodlibet est peccatum. Unde Aug. in libro de mendacio: Quisquis aliquid genus mendacij esse putauerit quod non sit peccatum: decipit seipsum turpiter. *P*rimum mendacium ex malignitate et duplicitate animi procedit: quod fit ut alius ledatur: et est peccatum mortale superflue: Secundum fit per comodum alicuius: Tertium fit ioco. De his duobus innuit Aug. Imperfectorum sunt venialis: perfectis vero damnabilia. Sed hoc questionem habet. Denuntiari vero est loqui contra mentem: siue verum sit siue fallsum quod dicit. Primum ergo mendacium in prohibitio: alia duo in inhibitu: Uel quo ad primum: precepimus: quo ad duo alia aut admonitio. *a Nec decipiat tecum. Rad. dicit: quod fit sine verbis mendacibus: primo subripit: dum in quilibet res tractu aut respondendo caro: aut emendo vilis. Unus ibidem: nec decipiat;**

Libri

in quolibet gradu. Sed quantum licet mercatori lucrarum diffunire non possumus: Tales enim in confessione iustificare difficultatum est. *Un. i. Thessal. iiiij. b.* Idec est voluntas dei ut non circuueriat quis fratrem suum in aliquo negocio.

Proxi^mū suum. **N**on periu-
rabis in nomē meo: nec pol-
lues nomē dei tui: Ego dñs.
Non facies calūnā proxi-
mo tuo: nec vi opprimes eū.
Non morabitur opus mer-
cēnarij tui apud te usq; ma-
ne. **N**on maledices surdo:

b *P*ec pollues:
male faciendo; male in-
rando verum: et lici-
tum iuramentū trans-
grediendo. **c** *P*ro
facies calunia.
Glo. gloriā eius tras-
ferendo in te. Radul.
dicit: Calunia est: qui

dicit: *Latinum enī q̄i*
quibusdam verisimilibus rationibus res aliena usurpatur et
non manifeste rapina appareat: sed aut corrupto p̄mis iudi-
ce/ aut falsis allegationibus decepto/ iuste videtur possidere
quod iniuste diripiſ. *Latinum autē sicut et violentia/ dei iu-*
dicio condemnat. *Ue ergo illi qui corrupit iudicem/ vel mu-*
nere/ vel falsa allegatioē. Ideo aduocatis difficile datur peni-
tentia digna. Unde beatus Bern. eugenium papam repre-
hendit: quia huiusmodi homines audiebat: cuz potius expe-
diret/ vt quilibet suam veritatem sine inviolacro protestaret:
a qua non recederet per aduocationē alicui^o. **d** *Opus*
mercenarii. *Glo.* *Merces s. operis:* qua forsitan vivit cuz
vxore/ et filiis/ et parentibus. *Si differtur/ deficit vice:* etiam si
i craftino recipiat/ vim et calumnia pertulit: qr iterim viu-
ret non habuit. *Rab.* *dicit.* *Si igitur de beneficijs gratis im-*
pēdēdis dictuz est: Ne dicas amico tuo/ vade et reuertere et
cras dabo tibi/ cum statim possis dare: *Proverb.* *iij. d.* *qua-*
nito magis quod pprio labore acquiritur/ non est differenduz
cum ab eo exigitur/ vltra tempus statutū quo reddi debetur.
Hec omnia et que sequuntur/ plana sunt: et ad litterā moralia.
e Non maledices surdo. *Glo.* *Surdo maledicere est*
absenti et nō audiēti derogare. **f** *Coram cęco/ offendis*
culū ponere/ est discretam quidem rem agere: sed ei qui lumē
discretoris non habet/ scandali occasione p̄bere. **g** *Non*
facies quod iniquū est: tibi v̄l proximo. *q. d.* *Declina a*
malo. Quod ostēdit per partes dicēs: **b** *Nec iniuste*
z̄c. Si potestas vindicandi tibi concessa est: siue ergo per le-
ges christi/ vel iustiniani iudicaueris/ iuste iudica. *Raba.* Ab
iniquitate aliorum declines/ si aliorum peruerstites iudica-
re debes: Alioquin si tu illicita aliqua committas/ alios iudicaf
teipsum cōdemnas: Ea enī agis que iudicas. *Ro. ij. c.* Quid
ḡ aliū doces/ teipsum nō doces: Quid p̄dicas nō furādū/ fura-
ris: Quāta autē eq̄itas debeat eē i iudice/ os fidit: **h** *No cō-*
z̄c. s. o iudex. *Glo.* *vt p̄ paupertate a iustitia deuies:* qr de-
iust^o iudex: nec debes illo esse misericordior. **k** *Potētis.*
Glo. *Qz nemo potētior deo: cui ē iudicū: cui plonā i iudi-*
cādo geris. **l** *Nec eris criminat.* *Criminat idē est*
qō detractor: qui sc̄z in alieno op̄probrio delectatur: et inter-
dum criminā proximis imponit. Sūt autem tres species de-
tractorum. Prima est/ mala proximorū ad diffamandum li-
benter publicantū. Secunda/ est aures talibus libenter pre-
bentū. Tertia/ ē criminā de proximis falso fingētū. *Radul.*
Ecōuerso: *Iust^o in principio sermōis sui accusator ē sui:* *Pro-*
uer. xvij. d. **m** *Nec sulurro.* *Sulurro est qui in facie*
alij blanditur/ et absens eidem detrahit: et mala de illo sicut
billineus alias infusurat. *Eccē x. c.* *Si moardeat serpēa in si-*

Leuitici

lentio nihil eo min' habet qui occulte detrahit. Ro.i.d.Su-
surroes et detractores deo odibiles. Eccl.xvii.b.Susurro
et bilinguis maledictus: multos em turbavit pacem habentes.
Eodem.v.d.Mon appelleris susurro in vita tua. Ite.xi.d.
Susurro coinquinabit vitam suam: et in oibus odiet. n. 113

stabis con. lang.
id est virg. el^o tollende
ope vel p̄sensu vel ap-
probatioē nō insidia-
bersi vel optādo mo-
tē ei^o. o No ode
r̄ fra. tu. Blo. Quē
libet hoīem. p. S.
publi. Rad. i. mani
feste. i. in p̄sentiā eius
nō i. absētia. Matth. 2
xviiii. b. Si peccauerit
i te frater tu^o / corripe
eū inter te & ip̄z solū.
Eccl. xix. c. Corripe
amicū me forte nō in-
tellecerit et dicat non
fecī : aut si fecerit / ne
it erum addat facere.

Glo. detrahēdo. **r** **Nō** queras yl. Si sis priuata glo
na nō grās vltionē psonaliter: Si cōis sis psona i. index vel
platus cōiter grās nō psonaliter: nec ppter te s^z ppter deū
sine libidine vindicte. **Rād.** Qd nři iuris videt ee amurij no
bis illari. primis relatemos: diuinūq; iudicium expectem⁹:

dis manū / p̄tūm̄ relatiem̄; om̄nūm̄ iudicium exp̄ctem̄;
nō eius officiū v̄surpem̄us; qui ait: **H**ibi vindictā et ego re-
tribuam: **E**sa.lix.d.**R**o.xv.a. **E**ccl.xxvii.a. Qui vindicari
vult: a dño inueniet vindictā: et peccata illius seruans serua-
bit. Relinque primo tuo nocenti te: et tūc depeccanti tibi pec-
cata soluent̄. **N**ō homini reseruat irā: et a deo querit medelā.
In hominē simile sibi nō h̄z misericordiā: et de peccatis suis
depcabib̄ altissimūr̄. **I**p̄e dū caro sit reseruat irā: et p̄cipitatio-
nē querit a deo: **I**deo dicit dñs **L**uc. vi.f. **D**imitte: et di-
mittemini. **S**ed **M**emor: vt vindices sc̄z. **T**u diliges
ami. tuū. **L**xx. h̄nt. p̄ximū.i. quēlibz hoiez. **S**z p̄: **D**anth.
v.g. **D**ictū ē atiq̄s: **D**iligies p̄ximū tuū: et odio h̄ebis iūnicū
tuū. **S**ol. **A**dditū ē a iudeis b.s. odio h̄ebis iūnicū tuū: q̄ p̄t̄
mū male intelligit sc̄z tm̄ illū q̄ p̄xim̄ est religione vel b̄ficij
collatiōe: nō proximū natura. **Q**uod exponēs dñs ait: **E**go
autē dico: **D**iligite inimicos vestros: **V**erū **S**icut teipſū:
id est ad id ad qd̄ teipſū: vel eo ordīe quo teip̄m̄ sc̄z cura deū
et supra corpus pp̄zū et om̄ia temporalia: **V**el eo mō quo
te ip̄m̄. i. vt hominē factū ad imaginē et similitudinē dei: nō vt
fratrem aut cognatū. **N**emo enī sibi frater est aut cognatus;
sed quilibet sibi homo. **Q**ui ergo diligat alīū quia frater vel
cognatus nō diligat sicut seip̄m̄. **H**oc vltimo modo exponit
Aug^o. in libro de doctrina christiana. **a** **I**umenta tua.

7. Sacra scriptura modo historica est: modo prophetica: modo puerbialis: modo doctrinalis. Historia est rerum gestarum similes narrationes: Propheta est rerum futurorum certa predicatione: vel absconditariae predictione. Primo modo stricte sumunt prophetas: secundum predictionem futuram: Secundo modo large sive de presentibus: posteris et futuris. Proverbialis locutio ut dicit Rabbini: aliud sonat in sufficie littera: aliud dat interioris intelligere ad morum instructionem. Doctrinalis est: que fidem astruit: et mores apte informat. Historica et prophetica in parte permixta sunt: Similiter proverbialis et doctrinalis. Quinque libri moysi et Josue et Iudicum: Ruth: Regum: Paralipomenon: Esdras: Ioseph: quattuor euangelia: Actus apostolorum: ad diuinam pertinent historiam. Nam Tobias et Judith et Machabeorum libri quis ad instructionem legantur: perfectam tamen auctoritatem non habent: et tamquam cum aliis ad diuinam historiam pertinent. Job partum est historicus: partum propheticus: partum puerbialis. Libri Salomonis puerbiales: Similiter Ecclesiasticus: Iherosolimitanus primus historicus: secundus propheticus: tertius

ddctrinalis. Prophete mō historici sunt: mō ppheticī mō doctrinales. Simpler doctria ē de fide et de morib⁹: de q̄ sūt ep̄e pauli: et septē canonice. Lib apocalypsis tot⁹ pphic⁹ ē. Hec distincio hic necessaria ē: Morib⁹ enī moyses figurā adiūgit dices: a **S**ūniēta tē. Sed cū salomon et pphic⁹ mulas habuisse legāt:

necessē ē hę mystice

intelligi et expōti et si ad

lram. P̄cipitur igif

bic p̄lanis curā gregis

habentib⁹ / ne iuncta

sua. Simplices filios/

m̄ sc̄rū nō p̄mittant

habitare cū hereticis

alteri viuentibus: aut

etia cū fidelib⁹ a sc̄ti-

tate degenerantibus.

Et hoc qđ dictū ē hi-

nnuit Glo. illa: Hec

ad lram ec.

Enebā-

nur aut iudei ad lram

hec seruare: S̄z S̄vitel

ligendū est s̄m ritum

gentiū / et maxime egyptiorū cū quib⁹ habi-

tauerunt. Egypr̄ em̄

omniū gentiū vene-

rans monstra deorū:

in honore diuersorum

deorum quos putabāt talib⁹ p̄esse diuersa iumenta coire fa-

ciebat: diuersa semina in agro/ diuersas materias in veste so-

ciabat: diuersos etiā cincinno capiti: diuersis diis sacrificaba-

bat: et ideo hec ad litteram prohibuit fieri iudeis. Unde in

principio horū p̄ceptoū. S. sc̄. xvij. a. dixit dñs: Iuxta con-

suetudinem terrae egypti i qua habitatis nō facietis: Itē: Jur-

ta morem regionis ad quam introducam vos / non ageris.

H̄c nō seres diuer. semi. id est partē agri nō seres

vno semine sc̄z triticō: et aliam partē alio semine sc̄z hordeo.

Non enī p̄cipit vt tanū grana tritici pura penit⁹ sine aliquo

alteri semini grano serant̄ in agro vno: Hoc enī maxim⁹ cēt

labor: nec ita possent eligi grana vni⁹ seminis qn ibi esset ali-

qđ granū alteri⁹ seminis. C. **E**ste que ex duo. i. ex du-

ab materijs/ lino sc̄z / lana: vel duob⁹ colořib⁹. In quo argu-

unt clerici n̄i tpis/ om̄i genere vestiū fere vestiū etiā diuersi-

coloři. M̄ystice autē duplicitatē prohibet dñs: q̄ ē vestiū ad-

ulterina/ qua homo mundiciā / bonū op⁹ simulat exteri⁹: in-

terioris aut plen⁹ ē spurcita / om̄i dolo: q̄ loquī pacē cū pri-

mo suo/ mala aut̄ in corde ei⁹: De quibus dr Matth. vij. b.

Venit ad vos i vesti. ouiu. intrin. au. sūt lu. ra. d. **Q**uia

nō sūt li. Vide inuenire q̄ si esset libera/ vterq̄ moreretur:

Qđ nō ē rex: Adulteriū em̄ solū nō fornicatio morte punie-

batur: vt dr Deut. xxij. d. Sol. Qđ hic ō vapulatiōe p̄cipit/

refert ad ancillā q̄ p̄sumptum nō habet. Sed iterum obicit qđ

dics Deut. xxij. d. Si inuenierit vir puellā q̄ nō habet spōsūz

et domicerit cū ea/ habebit eam vrorē ergo nō debet vapu-

lare. Sol. Aliud iudicium erat/ si quis corrupit puellam nobilē

sue liberam: aliud si ancillam. Primi coniungi matrimonio

subenf̄/ dūmodo velit pater puelle/ etiā si nolit ille q̄ corrupit

liberā: Aliu iubent vapulare. Violatio vo alieni thorū punie-

batur morte. e. **Q**uā ingressi sue. Summa hui⁹ p̄cepti ē i

vt iudei primis tribus annis qn p̄ma vice ingressi essent ter-

ram/ p̄missionis/ plantatas arbores p̄putarent. i. fructus na-

scentes p̄iacerent quasi immundos / i quarto anno sacrificia-

rent eos dñs. i. sacerdotib⁹ offerent: / nihil sibi retinerent/ s̄z

ēcēnt pauperū. In qnto āno / et deinceps possēt retinere / et reser-

uare / et edere. S̄z q̄rit Rad. Que appetat ratio h̄i / vt fruc-

tuā annoz quasi immundos abicerent: Nōne fecit deus om̄ia

valde bona: Ita ergo et hic. Item quare magis in quar-

to vel quinto anno poterant comedī fructus arbozū / q̄ secun-

do vel tertio: Videlicet hic coartari iudeque: et quod in figura

XIX

p̄ceptū esse videatur/ debere fateri. Terra igit̄ promissiōis Moraliter. est anima propriis vniuersiisq; De qua Matth. v. a. Beati mites/ quoniam ip̄i possidebūt terram. Et Luc. xxi. d. In pa-

tiēta vestra possidebitis animas vestras. Hec terra sūt lac

et mel. Hec terra montuosa est / et campestris/ expectans plus

uiam de celo. Ab hac

terra pegrinant̄ qui in

carne h̄itant/ volupta-

ti corporis dediti. De q̄

b⁹ Ap̄lus Ro. viii. b.

Qui autē i carne sūti

deo placere non p̄nit:

Nihil enī p̄ter carnē

sapiunt: in qua vigiliat

omnis corū intentio:

de qua alibi dicitur:

Ḡlos in carne nō est/

sed in spiritu. Ps. xlj.

Effudi in me animaz

meā qm̄ transibo i lo-

cum tabernaculi ad/

mirabilis vſq; ad do-

mū dei. Ad hanc ter-

ram homo de egypto

ascendit p̄ desertū p̄g-

nitentie/ sed nō nisi p̄g-

nitens: De quo dicit:

Ascensiones in corde

suo dispositus in valle

lachrymarū/ in loco q̄ posuit. In hac terra ligna plantant̄

pomifera/ cū emissis ab aīa virtiō spinis/ virtutū plātaria in-

serunt̄. Ex his primo / secundo / tertio anno p̄putia ause-

riūs/ cū prima opa iusticie / secunda et tertia/ quousq; cre-

verimus in virū pfectū/ laudare nō p̄sumimus vt munda / cū

ad huc multū pulueris possit eis adh̄erere. ppter iuuenilem

etate/ vel nouitatē religionis. Quarto autē anno dñs fructus

noster sacrificatur/ cum doctrina euāgelica solidati / quadra-

ti in spiritu/ toti spūales effecti/ nihil nisi in spiritu gustamus.

Et quicquid boni agim⁹ / deo / nō nobis tribuimus: nihilq; de

nostra virtute/ sed de sola eius gratia confidimus. Qui enim

confidit in dñs sicut mons sion nō cōmouebit in eternum.

Hiere. xvij. a. Maledictus homo qui confidit in homine: et

ponit carnē brachiū suū. Quinto anno fructus nostros come-

dimus: cum super bona que agimus in domino gratulamur.

f. **T**errā: sc̄ilicet promissiōis. l. terrā chanaan. g. **A**usei-

retis p̄putia eorū. l. poma que germinant. l. primo na-

scitur/ immūda erit vobis / et abiicietis. h. **D**oma que

germi. Exponit quod dixerat. i. **S**anctificabitur: id ē

offeretur sacerdotibus/ et erit pauperū. k. **C**ongregan-

tes poma. Ille poma cōgregat/ qui licet in virtutibus cre-

scat/ tamen i omnibus humilitate seruat: Alioquin vt dīc Greg⁹.

q̄ virtutes sine humilitate cōgregat/ quasi q̄ i vēto pulue-

rem portat. l. **N**on comedetis cum sanguine:

fm ritum gentiliū / sc̄z esum sanguis in veneratione idoli. Ad

litterā hoc phibet: M̄ystice autem cōlensum peccandi. Co-

medit enim carnem cum sanguine/ qui aliquem carnaliter ad

peccata pronunt/ in suam societatē / familiaritatē admittit.

m. **N**o angu. l. volatu auū nullaz futuroz capiēt signifi-

cationē: licet i arca ex colubā descēdēte sup christū bapticatum:

Et Greg⁹ ex locusta sibi assistēte / et mouēte se a loco/ coguit

vt hoies sequētes se expectaret. Sed isti ex his superstitionē

signum nō capiebant: Unde gentilis supersticio hic dannat

ad litteram: vt ibide: n̄ dicit Glo. per partē totum significat:

omnes huiusmodi superstitionē condemnans. Qui enim ta-

lia curat obseruare / deum videſt infamare / tanq̄ plus scienc-

tiæ aubus q̄ hominibus contulerit. n. **N**ec obserua-

bitis somniū. Sed obicitur de ioseph et danielē / qui som-

nia exposuerunt. Ad quod dicitur q̄ sunt quinq; species som-

nij: sicut dicit Macrobius; sc̄ilicet somniū / insomniū / vīsio /

scr. 41.

Dñs. 2. et. 4.

visumphantasia. Duo istoru.s. visio et visum videntur aliqd pretendere: nec sunt prohibita: sed alia tria phibentur. Sed tñ dicim⁹ q̄ i nullo sonio spes ponēda ē. **Uñ Eccl. xxxiiij. a.** Somnia extollunt imprudentem. Sed nec ioseph nec daniel spem posuit in somnio: sed somnia sibi revelata a deo ad laudem dei exposuerunt.

Unde Greg⁹ sic expōnit: Non obseruetis somnia puerientia. s. ex ventris replenōe: vel exinanitione: vel verbo inani/vel morbo/vel stulta cogitatione precedente. Somniis autem habentib⁹ ortum ex revelatione: vt somnū ioseph: vel ex cogitatione simul et revelatione: vt somnū um danielis: id ē somnium nabuchodonosor/quod reuelatū fuit danieli: Et alib⁹ inq̄ credendū est. Quandog⁹ autē fuit somnia ex illusione diaboli falsa suggestoris/et ideo distinguere inter tot somniorum varietates difficile est.

a **H**ecq̄ in rotundū attōdebis comā: sc̄ ad ornatum corporis/ut faciūt quidam de c̄esarie sua gloriantes: Unde hic phibetur quedam superbia vel ritus gentiliū: qui comā tondentes in rotundum eam demonib⁹ immolabant. Non igit̄ tonsura sed tondentiū ritus et intentio mala/et significatio buius fm gentiles et modus phibetur. **b** **H**ec rade. bar. vt demones placetis fm ritum gentilium: vel vt vos effeminatis: **D**oc enim signum est molliciei/et ſepe maluz ex hoc fecutum est. Barba enim fortitudinis et sapientie speciem gerit. Barbam igit̄ seruare iubemur/ut in vultu habitu virtutis formam ferre videamur. **L**et. habent: Me corrumpas faciem barbe. **c** **N**on incidentis carnes tc̄. sc̄ ut sacerdotes baal: quos occidit helias. **iij. Reg. xvij. g.** Uel vt dicit Interlin. sicut gentiles spem resurrectionis nō habētes. Unde: Ne contristemini sicut et ceteri qui spem non habent. **d** **A**ut stigmata. Stigmata dicebantur quedam signa que fiebant in nauibus militū/ut de militia imperatoris esse viderentur et cognoscerentur. Prohibet ergo ne huiusmodi characteres faciat: quibus humanam videatur profiteri subsectionem: qui diuinam professi sunt firmitatem. Alter⁹ modi sunt stigmata de quib⁹ dicit Apostolus Gal. viij. d. Stigmata dñi ieu in corpe meo iugis porto: Que sunt signa p̄nitentie: sc̄ paupertas: maceratio carnis: et huiusmodi. **H**ec enim fieri monet Apostolus: Illa fieri prohibet dominus. **e** **N**e prostiuitas. Blo. qui debes corriger. **f** **H**ec filiam tuam: neq̄ quamlibet aliam i quacūq̄ necessitate sis positus: Quia mulier prostituta multis est causa perditōis. **Zohel. iij. a.** Posuerunt puerum in prostibulo: et puellā viderunt pro vino. **Eccl. viij. c.** Filii tibi sunt serua corpus iliarum: et non ostendas hilarem faciem tuā ad illas. Itē Blo. **W**ā. **F**iliam tuaz: carnalem: vel animā. Unde: Erue a framea deus animā meam: et de manu canis vnicam meam. **H**ec rece dendo a deo/fornicatur cum demonibus. **g** **N**e contaminetur terra: id est habitatores terre. Blo. Terra: corp⁹ quod est terra/ in quo dominatur omnis iniquitas fornicanteia. **h** **D**iaculo. Septuagita hñ fornicatiōe. **Uñ nota** piaculum quādoq̄ dicit pena: et tunc sumit actiue: id ē qđ p̄iat siue purgat. Quādoq̄ p culpa/ ut hic: et tūc sumitur pas siue: id est qđ p̄iat. **i** **S**abbat⁹. mea custo. id ē oī tie ab omni oge seruili abstineat. **Uñ Interlin.** dicit: Feriantes ab oī

malo. Cōtra hoc mādatū apte faciūt q̄ maxie i festiū dieb⁹ opib⁹ diaboli sc̄ comesatiōib⁹ et potatiōib⁹ et choreis: et hmōi vacant: potius festa baal q̄ domini celebrantes. **M**agnus est enī deus baal: qui tot et tanta comedit: vt dicit Dñs. xiiij. d.

Et sanctuariū me. tc̄. Ne sc̄ indigne intretis: sc̄ cū voluntate retinēdi pecata: et sic vasa sancta male tractentis: et offr. Ep. 11. cia exerceatis et occidamini sicut nadab et abiu qui ignē alienuz offerre voluerūt: Su pra. x. a. Et manus oce ad arcā extensa arefacta est. **iij. Reg. vi. b.** Et oicias q̄ obtulit sacrificium lepra p̄cussus est. **j. Paral. xxvi. d.** Barthā et abyron absorpti sūt a terra: **M**ūeri. xvi. e. Si ergo illi loco vbi figura tantū: vbi sanguis hircorū tm̄ offerebat: tanta reverentia debebat: vt transgressores tam grauitate puniētur: quanto maior sp̄ ritualis tēplo vbi quidie cor: p et sanguis s̄li dei offertur: debet reverentia: magisq̄ punitius trāsgrediōr in eo: **E**t hoc est qđ dicit Heb. x. e. Irritā q̄s faciēs legē moysi/ sine villa miserationē duob⁹ vel trib⁹ testibus moritur: quanto magis putatis deteriora mereri supplicia q̄ filii dei maculauerit tc̄. **S**z cōquerit dñs p Diere. xi. c. Quid ē qđ dilect⁹ me⁹ i domo mea facit scelerā multa: **k** **H**o declin. ad m. tc̄. q. d. **W**e interrogate cū op⁹ fuerit nō demōes: **J**uxta illud Isa. viij. d. **L**ū dixerint ad vos: grite a phytiōib⁹ et diuinis q̄ strident in incātatiōib⁹ suis: nunqđ nō popūl a deo suo requiret visionē p mortuis ac viuis: Ad legē magi et testationē. **j. Paral. x. d.** Mortu⁹ ē faul pp̄f uq̄tates suasi eo q̄ p̄uaricat⁹ fuerit mādatum dñi: insup et phytonissam cōfuluerit: nec sperauit in domino. **l** **I**sid. super Deut. xvij. Magi sūt malefici. **l** **H**i sunt qui elemēta concūtiunt: et mētes hominū turbant: et sine vilo veneni haustū/ violentia carnis alienāt. **U**bi nos habemus ad magos. lxx. habēt ad vētriloquos. i. phytones/ vel falsos p̄phās: qui de vētre cordis sui fabulas q̄sdā et ſetētes doctrias p̄ferunt: sicut dicit Inflū. **m** **C**olurge: deferēdo. **n** **H**onorā: vt minores q̄s aſurgant tibi. **o** **S**enīs: etate vel sapia. Sap. iiiij. b. Lani sūt ſēsus hoīs/ etas ſenecruſ vita ūmaculata. Job. xij. b. In ſenib⁹ ē ſapia: et in multo tpe prudētia. **j. Timoth. v. c.** Presbyteri duplicit honore digni habeant: maxie q̄ laborant i ſbor doctria. Eccl. iiiij. a. Presbyto hūilia aīaz tuā: et magna to hūilia caput tuū. **l** **B**ren. iiiij. c. Facies dñi diuifit eos: nō addet ut relipiat eos: Facies ſacerdotū n̄ erubuerit: neq̄ ſe nū miseriſt ſit. Sz nunqđ peccat mortaliter aliq̄ ſequicūq̄ nō affurgit ſeniori: **p** **L**ime deū. Rad. Ad h̄ time vt facias qđ p̄cipit. **L**ū em negligat q̄ honorād⁹ ē de⁹ offenditur. **q** **A**duena: nouiter pueri. **r** **H**onorā. fu. fidelis fact⁹. **s** **N**e exp̄ro. eo q̄ ifidēl fuit. **t** **H**uius enī et vos adueni. i. alieni a dō. Job. v. d. Vilitas ſpecie tuā n̄ peccabis. **v** **z** **acere ini.** accipiendo psonā dī Intlin. **x** **In reg. Inf.** Ser. ſequentiū ſpēx. s. pōderi et cōtor. **y** **Uñ po. met** talor. **z** **O**n mē. vīni et olei et hmōi. **a** **S**tathera: q̄ pōderat aux vel argētū et hmōi. **b** **E**go dñs: et nō aliud: et cu⁹ vos ſerui. **c** **D**ē: a q̄ eſt̄ creati. **d** **U**tr: quē diligere debet. **e** **Q**ui edu. tc̄. i. q̄ i multi feci voluntate vīaz. **f** **C**usto. oīa tc̄. Blo. **L**anc̄ theſauri: ne p̄tereat vīus apex/ aut vīus iota: **G**athb. v. c. **E**xpositio La. XX.

Dicitur qz est do. **a** De semine suo: id ē de filiis vel filiabus. **Blo.** Jam superius dixerat: sed hic penam addit. **b** **M**oloch: idolum ammonitum: qd interpretat rex. Sed querit: quare hoc idolū magis qd chamos idolū moabitū vel baalū dñū accaronitarum/ vel alia idola potū ex primit. Dicim⁹ qd iō: quia huic idolo cōse/ crabant filios et filias sua/ g ignē traiaciēdo. Unde salomon etiam deceptus amore mu/ lierū/buic idolo pha/ nū psecauit. **iij.** Regi/ x. b. **c** **M**ollue/ rit: quantum in se est. **d** **D**imiserit ho/ minem: qui sibi no/ cer et alijs malo exem/ ple: vnde ab omnib⁹ puniri iubetur: qd om/ nibus nocet. **e** **E**t omnes qui cosē. **Blo.** Non solū qui fa/ ciunt puniunt/ sed etiā qui cōsentīt facienti/ bus: sc̄ illi qui legiti/ me possēt accusare vñl/ arguere vel monere/ et nō faciūt. **f** **A**ni/ ma que declina. **Rad.** De deo despe/ ran qui istos cōsulūt. Ochocias rex isrl cū egrotaret/ de infirmi/ tate sua cōsuluit beel/ ceub deum accarō: et audiuit ab helia p/ pheta dño dicente p/ angelum: Nunqđ nō est dē in israel vt eas ad consulendū beelce/ bub deum accarō: **g** Aliā qd declinauerit ad ma/ gos et harioles/ et fornicata fu/ erit cū eis: ponā faciem meam cōtra eā/ et interficiā illam de/ medio populi sui. Sc̄ificam/ ni et testote sancti: qd ēgo san/ ctus dōmīn⁹ dē rēster. Cu/ stodite h̄cepta mea et facite ea. **Ego dñs qd sc̄ifico vos.** **h** Qui maledixerit patri suo/ aut matri: morte moriatur. Qui patri matriqz maledire/ it: sanguis eius sit super eis.

A

Capit. XX.

i **D**eus: qui creauit vos de nshilo: cui/ ius vos creatura. **k** **T**ester: qui tot beneficia cōtulit: et ideo mei debet esse. **l** **Q**ui male. pa. rē. **Blo.** Ingra/ tus naturē beneficijs et creatori qui oim paf ē. **m** **M**or/ te moriāt. **Blo.** Grauis pena: qd grauis culpa. Et si euā/ gelii nō tam grauiter punitat in p̄senti: qd remittit rigorēn le/ gis vt agas penitentia: reatus tamen hic et sub lege par est. **n** **S**i mechatus. Radul. Sed obijcūt de dauid non sic punito p/ vroxē p̄ximi. Rūdef. qd dñs trāstulit ab illo pecca/ tum suū. **iij.** Regi. xij. d. Et in illo euangelice mansuetudinis et misericordie forma fuit: dñs p̄nitendo et cōfittendo abluit cul/ pam et legalē euasit sententiā. Itē nota: Omne adulteriū cor/ porale iducit spūiale: sed nō ecōuerso: Ergo adulteriū corpore/ est marī sue pel⁹. **Sol.** Mō quodlibet p̄ctm mortale sp̄ dicit̄ adulteriū spūiale: sed aliquā tm̄ heresis. **Ubi Blo.** Spūaliter adulterat qui legis dogmata corrūpit; et heresis marī p̄ctm

est qd adulteriū corpore: Et sic p̄ma p̄positio falsa. **o** **Q**ui dormierit. Repetit dicta: vt pena addat et nō scribat. **Rad.** Hoc fecit ruben cum bala cōcubina patris: vnde et maledicit sic: Ruben ascendisti cubile patris tui: effusus es sicut aqua/ non crescas. **Ben.** penit⁹. a. Sic et absalon ad cōcubinas patris

sui dauid īgressus est. **j**

Regi. xvi. d. quas re/ liquerat dauid ad cu/ stodiā domū suā: Ambo simili puniti sunt: quia peccati su/ mile commiserunt.

p **Q**ui dormie/ cū mas. coi. femi/ **R**ad. Querit aliquis quō diuinus sermo de/ tā turpib⁹ et execrabi/ lib⁹ loquaf. Rūdef: vt nostra vīta arguat si/ ne cōtaminatiōe altiā. Sic enī radi⁹ solis im/ mūda illustrat et pene/ trat sine cōtagio: sic et stilus spūseti p̄p̄ sus/ mūdiciā: et nihil īqna/ tū incurrit ī illū: **Sap.** viij. d. Si porio sacre/ scripture amara ē tibī: qd accusas medicū et/ antidoto te curer: **D**ī uerse egritudines et di/ uerſi mores varias ex/ perut medicinas: oim aūt sal⁹ ī vībo vīte po/ s. 18. d.

sita ē. Nihil ī ei⁹ ar/ 15. q. l. c. mīler.

te supfluū: qd nō p̄dest alteri p̄dest tibi. Et apls. j. Timo. j. b. Ju/ sto nō ē lex posita. Im/ posita ī on⁹: id ē ei nō ē onerosa. I. nō ē tret. Mō enī s̄b lege ē: s̄b cū lege: h̄ bñs ī volutate ei⁹: qd illa ī p̄ceptiōe. Si ergo diuīo mūere ī talis effect⁹ es: grās agas deo: qd tātā p̄se/ cut⁹ es grām. Alq̄s tātā adhuc lāguētibus / ne/ velis subtrahi medi/ cinā. Injustis enī lex posita ē. Si iust⁹ es: nō terribilis: si iust⁹ / n̄ re/ phēdas medicinā. Mo

uit spūs cui debet: qd loquaf: et de qd: vt p̄ ea egroris sub/ ueniaſ. Oia ergo qd ī s̄ilo ei⁹ inuenieris cōmēda: nihil dicas

spēnēdū: nihil esties adimēdū. **q** **A**rde. cū eis. S̄b quo

cū eis: cū altera fuerit mortua qd alteram ducit. Itē enī su/ pra dictū ē: qd s̄b phibet cōcubitū talū p̄sonaz: etiā p̄ mortē vñl. Id sic expone: Lū eis. i. cū matre quā p̄ mortē filie du/ xit. Uel forte phibet nup̄ias: utraq̄ illaz viuēte: vñl p̄ al/ terā. **r** **N**dec⁹ rē. S̄b qd occidit cū nullā ibi habuerit cul/ pā: Sol. Id vt p̄petrat sceleri memoriam suscitet hoib⁹. Itē innuit ibi qd glo. **s** **E**t vide. tur. ei⁹. Aug⁹. i. p̄cūben/ do cognouerit: sic ibi: Cognovit aga vroxē suā. i. ei mixta ē. **S**ci. 4. a.

t **M**orta. ini. su. **Blo.** Pena. s. iugatis. Itē **Blo.** Ipsū p̄ctm erit pena. Cōtra. Qd pena a deo ē: nullū p̄ctm a deo: qd nullū p̄ctm pena. Itē p̄ctm nihil ē: oīs pena aliqd ē: qd nullū p̄ctm pena. Sol. Duplex ē pena. s. s̄lesur dāni: Pena s̄lesus a deo ē: et aliqd ē: et talis nō ē p̄ctm: vt obiectū ē. Pena dāni est

Libri

p̄atio boni naturalis et amissio gratitudo: Talis pena p̄ctm d̄r
 vno mō: Pctm em̄ d̄r actio mala vel ip̄o malicia. i. p̄atio bo
 ni. Alio mō dicit imprοprie: Peccatum est pena: id est subtra
 ctio gratie cōsequēs peccati est pena. **a** Aperuerit sō.
 sang. id est admiserit coeunte ad locū in quo est fons sanguinis p̄fui. **b** Hebr̄: eus le
 proslam non sequebat extra castra / s̄z mitte
 bat ei necessaria: qd̄ miratur Auḡ. et ec
 clesiam p̄c pere vi
 ro debitū reddere ve
 rō leprose: cum lepra
 nō tr̄ corruptio sit et
 morb̄ s̄z et mors: mē
 struū vero tantū mor
 bus naturalis. Admi
 ratur: sed non soluit.
b **c** Interficiambo.
 Videb̄ sibi esse p̄trari
 us: cū cīdē supius ca
 rx. c. legem purga
 tionis indixerit. So
 lutio. Supra locū ē
 de accedente ignoran
 ter: hic aut̄ de accedē
 te scienter: et muliere
 uolente. **c** Absqz
 liberis. Glo. Non q
 filiū talium interficiā
 tur: sed filiū eorum le
 ge succedere p̄hiben
 tur: Quia vt dīc Auḡ:
 qui ex tali concu
 bitu nati sunt: nō sunt
 liberi et si filiū: vnde et
 in hereditate succede
 re non possunt sive p̄
 hibentur. Vel absqz li
 beris: id est ipsi mo
 rientur: et non liberi
 sive filiū. **d** Qui
 duxerit vxorē fra
 sui. Contradicere vi
 det ei qd̄ dicit Deut.
 xxv.b. de semine susci
 tando. Sol. Ibi cau
 sa prolis p̄cipitur: hic
 causa libidinis prohibi
 tur. Itē hic intelli
 gitur d̄ fratre mortuo
 non habente filios: vel de fratre adhuc viuente: vt herodes:
Dant. xiii.a. Ibi de fratre mortuo et nō relinquente filios.
e Absqz liberis erit. Expone vt. **f** Custodite:
 voluntate. **g** Facite: ope. **h** Euomiat: id est ejiciat.
i Nolite ambu. i per p̄ficiēdo. **k** In legitimi. natio
 id est in substitutionibus quas legitimas putant. **l** Fluē.
 lacte et mel. id est pascuis et arborib̄ fertilem sive abun
 dante. Glo. Lacte delitij b̄titudinis: quib̄ nihil suau: nihil
 dulcius: et sine omni labore et dolore erunt sicut mel et lac: q
 sine m̄ro labore p̄parant. **m** Sepau: Habitū cibo reli
 gione signo. **n** Ne polluatis ani. vest. comedendo
 immunda. **o** Ostendi. s. xi. q. d. Laetete ea que immunda
 esse ostendi vobis. Quod si feceritis: Eritis: **r** p. Hy
 tonicus. Non loquitur de arrepticijs: sed de illis qui p̄ ma
 gicas artes et maleficia demonibus deseruit. **q** Sag.
 eorū sit sup il. id est pena pro peccatis eorum i. eis sit: et su
 bi imputent: nō alijs. **r** Expositio Co. XXI
s **t** **U**rit qz do. ad mo. Eḡit moyses de sc̄imonia p̄pli
 vñ dicit. Sanci estote. **z** hic agit de sanctimonia sa

Levitici

cerdotiū: nō omniū: sed minorū tantū. Infra vero agit de san
 ctimonia sūmi sacerdotis. Ad litterā aut̄ int̄edit hic p̄hibere
 sacerdotib̄ tactū morticini: et ne intersint funerib̄ mortuop̄
 exceptis quibusdā q̄ in l̄ra ponunt. Sed q̄rit Radul: Mon
 tes est tobias: Sed ta
 ctus mortuop̄ cōmu
 nicatio est peccatorū. **z**
 Deccatū em̄ mors ē.
 Unde Sap. i.c. De
 morte nō fecit. Glo. **l**
 p̄ctm: qd̄ ē cauſa mor
 tis. Precipit ergo:
s **t** **u** Ne cotamē. **v**
 id est ne criminū p̄t
 ceps officiaſ: nec vitā
 popularem agat. Ne
 cotamēt. Glo. **z**
 a pollutionib̄ mortu
 op̄ abstinent p̄cipit sa
 cerdotes. Vel. Ne cō
 tamēt: ad litterā. i.
 ne exeat ad lugendum
 mortuos cives: et ita
 contaminet s̄m legē.
t **u** **v** **w** **x** **y** **z** **aa**
 Urit qz dñs ad moy
 se: Loqre ad sacerdo
 tes filios aaron et di
 ces ad eos: Nō p̄tamineſ sa
 cerdos i mortib̄ ciuiū suoy:
 nisi tñ in cōſaguineis ac p̄
 pinq̄s: id ē super patre et ma
 tre et filio ac filia: frē qz et so
 rore v̄gine q̄ nō ē nupta vi
 ro: s̄z nēc i principe popli sui
 cōtaminabit. Nō radet ca
 put nec barbā: nēc qz in carni
 suis faciēt icisuras. Sanc
 ti erūt deo suo: et nō polluēt
 a nomē ei. Incēlum enī dñi et
 panes dei sui offerūt: et ideo
 sc̄ti erūt. Sc̄rtū et vile p̄stī
 bulū n̄ dūcet vxorē: nēc eā q̄
 repudiata est a marito: qz cō
 secrat̄ ē deo suo: et panes p̄
 positiois offert. Sit ḡ sc̄tū:
 quia et ego sc̄tus sum dñs
 qui sanctifico vos. Sacer
 dotis filia si deprehensa fu
 erit in stupro: et violauerit
 nomen patris sui: flammis

debet habere sacerdotes et alij: et ideo prohibent hoc facere.
z **aa** Sancti esto. **v** **z** **aa** Justū em̄ est vbi sc̄ti sunt: vt alios ad
 sc̄titatē inuitet et eā p̄dicet. **a** **Incen.** enī **z** **aa** Argumentū
 q̄ altare thymiamat̄ erat in sc̄tis citra velū: qd̄ ē p̄tra Auḡ.
 qz ultra velū nō licebat minoribus sacerdotibus introire.
b **Sc̄rtū** **z** **aa** D̄ fidei itegritatē quā debet habere sacer
 dotes subdit de sc̄titate vite. Unde sic in Gen. xxvii.a. int̄
 dicit iacob ne accipiat vxorē de filiab̄ chanaan: Ita h̄ p̄cipit
 sacerdotib̄ ne sc̄rtū accipiāt in vxorē: neqz repudiatam **z**.
 Drouer. vi. d. Precium sc̄rti vix vnius panis est: Multus
 autem preciosam animā viri capit. **c** **Mon** ducet: sc̄li
 cet quilibet sacerdos de minoribus: quia de summo sacerdo
 te postea dicet: q̄ nisi virginem ducat in vxorē. **d** **Nec**
 eam que repudiata **z** **aa** quia culpabilis inuenta est. Et
 tota familia sacerdotis probata debet esse et electa.
e **Sacerdotis** filia **z** **aa** Glosa. Graue est cuiuslibet fili
 um fornicari: sed maxime sacerdotis qui debet habere filios
 subditos in omni castitate. **f** **Flammis.** **z** **aa** anc seue
 ritatem docet Auḡ in libro de ciuitate dei. gentiles tenuisse